

Schoolslag in perspectief

Afwegingen rondom de herinvoering
van schoolzwemmen

Datum

4 februari 2025

Opdrachtgever

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Onderzoeksteam

Andersson Elffers Felix (AEF)	SEO
Alec Geurts	Daniel Pritsch
Aris van Veldhuisen	Carl Koopmans
Danique van der Burg	Koen van der Ven
Tomah Jongerius	Roel Gort
Wouter Verbree	

Referentie

GV845/Definitieve rapportage

Illustraties

Chantal Sohilait

bezoekadres Maliebaan 16 3581 CN Utrecht telefoon +31 30 236 30 30
postadres Postbus 85198 3508 AD Utrecht website www.aef.nl

/ Managementsummary

Dit rapport beschrijft de uitkomsten van het onderzoek naar de effecten en implicaties van verschillende scenario's voor de herinvoering van schoolzwemmen. Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Het onderzoek heeft als doel om inzicht te bieden in de financiële, maatschappelijke en juridische consequenties van de verschillende scenario's en de effecten daarvan op scholen, ouders en zwemlesaanbieders.

Aanleiding en context

In een waterrijk land als Nederland wordt zwemvaardigheid gezien als een cruciaal en integraal onderdeel van de beweegcultuur. Recent onderzoek wijst echter uit dat het aandeel kinderen met minimaal één zwemdiploma afneemt.¹ Zo had in 2022 87% van de kinderen tussen de 6 en 16 jaar één of meerdere zwemdiploma's, waar dit in 2016 nog 91% van de kinderen was. Dit terwijl de afgelopen jaren in Nederland gemiddeld 88 mensen per jaar omkwamen door verdrinking.²

De afname van het aantal kinderen met zwemdiploma's en de daaruit volgende zorgen over zwemveiligheid hebben het (politieke) gesprek over schoolzwemmen aangewakkerd. Met dit onderzoek beantwoorden de ministeries van OCW en VWS aan het verzoek van de Tweede Kamer om de mogelijkheden, consequenties en effecten van schoolzwemmen nader te laten onderzoeken.

Scenario's en hoofdvraag

In dit rapport zijn zes scenario's voor de herinvoering van schoolzwemmen uitgewerkt en onderzocht. De eerste drie scenario's lijken op het schoolzwemmen *oude stijl* zoals dat bestond tot 1985. Met de andere drie scenario's zijn, met het oog op de behoefte aan maatwerk, alternatieve invullingen van het schoolzwemmen onderzocht.

De zes scenario's op hoofdlijnen:

1. Schoolzwemmen vanuit school georganiseerd tijdens onderwijstijd voor alle leerlingen in groep 2
2. Schoolzwemmen vanuit school georganiseerd tijdens onderwijstijd voor alle leerlingen in groep 5
3. Schoolzwemmen vanuit school georganiseerd tijdens onderwijstijd voor alle leerlingen met keuzevrijheid voor scholen in welke groep het plaatsvindt
4. Diplomazwemmen voor kinderen zonder A-diploma tijdens onderwijstijd in groep 6, georganiseerd door scholen
5. Diplomazwemmen voor kinderen zonder A-diploma buiten onderwijstijd in groep 6, georganiseerd door gemeenten
6. Scholen organiseren zwemmomenten en koppelen leerlingen zonder A-diploma aan lokaal zwemaanbod.

¹ Percentage kinderen zonder zwemdiploma verdubbeld (Mulier, 2023). [Link](#)

² 98 inwoners verdrongen in 2023 (CBS, 2023). [Link](#)

We beantwoorden in dit onderzoek de volgende hoofdvraag:

Wat zijn de consequenties (ten opzichte van de huidige situatie) van de scenario's waarin leerlingen via schoolzwemmen uiterlijk in de bovenbouw van het primair onderwijs aan een zwemdiploma geholpen worden?

Onderzoeksopzet

Voor dit onderzoek zijn verschillende methoden ingezet. Allereerst is op basis van **bureaustudie** naar bestaande onderzoeken en literatuur een **afwegingskader voor de scenario's** opgesteld. Het afwegingskader is hieronder weergegeven.

Impact op scholen	Draagvlak onderwijsveld	Impact op ouders/verzorgers	Financiële gevolgen
<ul style="list-style-type: none"> • Impact op onderwijstijd • Kosten per klas voor zwemlessen & vervoer • Uren voor organisatie & diplomaregistratie 	<ul style="list-style-type: none"> • Draagvlak onder schoolleiders – regulier onderwijs • Draagvlak onder schoolleiders - speciaal (basis)onderwijs 	<ul style="list-style-type: none"> • Besparing kosten & tijd particuliere zwemles • Kosten tijdsinzet ouders bij schoolzwemmen 	<ul style="list-style-type: none"> • Rijksoverheid: totale kosten zwemlessen & vervoer schoolzwemmen • Zwemlesaanbieders & zwembadexploitanten: Nette verandering inkomsten
Arbeidsmarkt	Maatschappelijke opbrengsten	Toezicht en aansprakelijkheid	Wettelijke en juridische aandachtspunten
<ul style="list-style-type: none"> • Nette toename in fte zweminstructeurs • Opleidingskosten 	Impact op... <ul style="list-style-type: none"> • zwemvaardigheid & aantal verdrinkingen • volksgezondheid & gelijke toegang tot zwemonderwijs 	<ul style="list-style-type: none"> • Kwalitatieve beschrijving van aandachtspunten 	<ul style="list-style-type: none"> • Kwalitatieve beschrijving van aandachtspunten

Dit afwegingskader diende als basis voor de selectie van variabelen om de verschillende effecten te kwantificeren. Om het draagvlak voor de scenario's te kunnen onderzoeken is een **digitale enquête** verspreid onder 1.000 schoolleiders. **Interviews** met diverse belanghebbende partijen, waaronder schoolleiders, zwembadexploitanten, gemeenten en organisaties die betrokken zijn bij zwemveiligheid en zwemonderwijs gaven verdere verdieping en inzicht in de praktische en juridische aspecten van schoolzwemmen. En tot slot is een **vignetstudie** afgenomen onder 192 ouders om de verwachte effecten van schoolzwemmen op de keuze voor particuliere zwemlessen te onderzoeken.

Effecten van herinvoering van schoolzwemmen op scholen

De zes scenario's voor schoolzwemmen variëren in hun impact op de onderwijstijd. Scenario's 1 t/m 3 (schoolzwemmen met heel de groep tijdens onderwijstijd), leiden tot 94 tot 111 uur gemiste onderwijstijd per leerling. Scenario 4, gericht op kinderen zonder A-diploma, resulteert in 94 uur gemiste onderwijstijd voor de deelnemers. Scenario 5 (diplomazwemmen voor kinderen zonder A-diploma buiten onderwijstijd) heeft geen invloed op de onderwijstijd, terwijl scenario 6, met zwemactiviteiten in het bewegingsonderwijs, slechts een kleine impact op de onderwijstijd heeft.

Effecten van herinvoering van schoolzwemmen op ouders

De invoering van schoolzwemmen heeft een aanzienlijke impact op ouders, bestaande uit een afname in het gebruik van particulier zwemonderwijs, kostenbesparing en tijdwinst. Naar verwachting neemt in alle scenario's het gebruik van particulier zwemonderwijs af, met de grootste afname in scenario's 1 (43%) en 2 (39%). Scenario's 5 en 6, beide met zwemlessen voor diploma's buiten onderwijstijd, tonen een kleinere afname (32% en 26%). De kostenbesparing voor ouders varieert van

58 miljoen euro in scenario 1 tot 42 miljoen euro in scenario 6, met een verschuiving van reiskosten naar scholen of gemeenten. Ook besparen ouders tijd. De tijdsbesparing varieert van 4,6 tot 6,4 miljoen uren, afhankelijk van het scenario.

Effecten van herinvoering van schoolzwemmen op zwemlesaanbieders

De invoering van schoolzwemmen beïnvloedt de inkomsten en kosten van zwemlesaanbieders. Terwijl de inkomsten uit schoolzwemmen stijgen door meer lessen, leidt de afname van particuliere zwemlessen tot een gemiste opbrengst bij aanbieders van 35 tot 48 miljoen euro. De extra inkomsten variëren tussen 23 en 92 miljoen euro, maar in scenario's 4, 5 en 6 compenseren deze niet de verwachte daling in particuliere zwemlessen. De kosten voor zwemlesaanbieders nemen toe, vooral door de noodzaak voor meer zweminstructeurs en in sommige gevallen huur van badwater. In scenario's 1 t/m 3 is een toename van 234 tot 245 fte nodig, terwijl dit in scenario's 4 t/m 6 lager ligt door het lagere aantal deelnemers aan schoolzwemmen. Opleidingskosten voor zweminstructeurs variëren van 0,25 miljoen euro tot 1,5 miljoen euro, afhankelijk van het scenario.

Draagvlak voor de verschillende scenario's

De enquête onder schoolleiders (ingevuld door 435 schoolleiders: 372 regulier, 63 speciaal onderwijs) toont weinig draagvlak voor het organiseren van schoolzwemmen binnen onderwijstijd (scenario's 1 t/m 4). De belangrijkste zorg van schoolleiders is de extra druk op de onderwijstijd. De meeste steun is er voor scenario 5 waarbij gemeenten schoolzwemmen organiseren als vangnet buiten onderwijstijd. Scholen die al schoolzwemmen aanbieden zijn iets minder negatief over landelijke invoering, maar zelfs dan blijft bijna 40% van de ondervraagde schoolleiders tegen. Ouders zijn in de vignetstudie veelal positief over de verschillende scenario's van schoolzwemmen met als meest genoemde redenen de gelijke toegang tot zwemonderwijs en het belang van zwemvaardigheid. Zwemlesaanbieders zijn met name positief over schoolzwemmen onder onderwijstijd.

Maatschappelijke effecten

Schoolzwemmen kan op korte termijn leiden tot meer A-diploma's. Dit betekent echter niet dat hiermee ook de zwemveiligheid vergroot, aangezien het bij zwemveiligheid gaat over de diploma's A, B en C. Vanuit de vignetstudie zijn er aanwijzingen dat ouders, na invoering van schoolzwemmen, minder geneigd zullen zijn om hun kinderen in te schrijven voor zwemlessen voor het B- en C-diploma. Daarmee zou de invoering van schoolzwemmen onder de streep juist kunnen leiden tot minder diplomabezit en dus een lagere zwemveiligheid.

Kijkend naar gelijke toegang tot zwemonderwijs zien we dat alle scenario's van schoolzwemmen bijdragen aan gelijke kansen voor leerlingen om zwemles te volgen. In scenario 4, schoolzwemmen als vangnet onder onderwijstijd, staat dit echter op gespannen voet met de kansengelijkheid in het onderwijs. Leerlingen zonder A-diploma missen immers onderwijstijd terwijl de andere leerlingen wel op school blijven. Dit brengt een risico van ongelijkheid in schoolprestaties met zich mee, des te meer wanneer er rekening wordt gehouden met de mogelijke overlap tussen kinderen zonder A-diploma en kinderen met grotere risico's op onderwijsachterstanden.

Wettelijke en juridische effecten

In elk van de onderzochte scenario's lijken aanpassingen van wet- en regelgeving nodig te zijn. Belangrijke aandachtspunten bij de invoering van schoolzwemmen zijn de mogelijke spanning met de vrijheid van onderwijs, de gevolgen voor onderwijstijd en de mogelijke verplichtingen voor gemeenten die hieruit voort kunnen vloeien. Daarnaast zijn de noodzakelijke gegevensuitwisseling en de bevoegdheden van leerkrachten en zweminstructeurs belangrijke aandachtspunten.

/ Inhoud

/	Managementsamenvatting	3
/ 1	Inleiding	7
1.1	Aanleiding en onderzoeksvraag	7
1.2	Methoden	8
1.3	Leeswijzer	10
/ 2	Welke scenario's zijn onderzocht?	12
/ 3	Effecten herinvoering schoolzwemmen op scholen	15
3.1	Onderwijstijd van leerkrachten en leerlingen	15
3.2	Inzet onderwijspersoneel voor organisatie en registratie	18
3.3	Kosten voor schoolzwemles en vervoer per klas	19
3.4	Draagvlak onder schoolleiders	20
3.5	Schoolzwemmen in het speciaal (basis)onderwijs	24
/ 4	Effecten herinvoering schoolzwemmen op ouders/verzorgers	26
4.1	Verwachte afname gebruik van particulier zwemonderwijs	26
4.2	Besparing kosten particuliere zwemles	27
4.3	Besparing tijd op particuliere zwemles	28
4.4	Tijdsinzet van ouders bij schoolzwemmen	28
/ 5	Effecten herinvoering schoolzwemmen op zwemlesaanbieders & zwembadexploitanten	30
5.1	Inkomsten en kosten voor zwemlesaanbieders en zwembad exploitanten	30
5.2	Benodigde zweminstructeurs en opleidingskosten	31
/ 6	Maatschappelijke effecten	33
/ 7	Wettelijke en juridische effecten	35
/ 8	Samenvatting van de bevindingen	37
/ A	Bijlage: uitwerking van parameters	39

/ 1 Inleiding

1.1 Aanleiding en onderzoeksvraag

Elke zomer zien we nieuwsberichten over mensen die in de problemen raken in het water. De afgelopen tien jaar kwamen gemiddeld 88 mensen per jaar om door verdrinking.³ Recent onderzoek wijst uit dat het aandeel kinderen met minimaal één zwemdiploma afneemt.⁴ Zo had in 2022 87% van de kinderen tussen de 6 en 16 jaar één of meerdere zwemdiploma's terwijl dit in 2016 nog 91% van de kinderen was. De ongelukken en onderzoeken benadrukken het belang van een zwemvaardige bevolking, zeker in een waterrijk land als Nederland.

Een mogelijkheid om de steeds lagere zwemvaardigheid van de bevolking te verbeteren is om iedereen (op jonge leeftijd) te leren zwemmen. In media en politiek gaan de gedachten terug naar de situatie waarbij schoolzwemmen gemeengoed was. Herinvoering van schoolzwemmen zou ervoor kunnen zorgen dat ieder kind minimaal één diploma haalt of dat een te lage zwemvaardigheid wordt gesignaleerd. Zodoende zou schoolzwemmen kunnen bijdragen aan het (verder) terugdringen van verdrinkingen in Nederland. Tegelijkertijd zijn er zorgen dat scholen niet genoeg capaciteit hebben om het schoolzwemmen mogelijk te maken, zeker in tijden van lerarentekort, overladenheid en daardoor teruglopende resultaten op het gebied van taal en rekenen.

Wat is schoolzwemmen?

Schoolzwemmen, ofwel zwemles via de school, is sinds 1985 niet meer verplicht in Nederland. Elke school beslist sindsdien zelf of ze schoolzwemmen wil aanbieden. Dat kan een structureel aanbod zijn voor het behalen van een zwemdiploma (diplomazwemmen), maar kan ook in de vorm van een 'natte gymles'. Het doel van deze laatste vorm is niet het behalen van een zwemdiploma, maar het kennismaken met drijven en het verplaatsen in het water zoals deze staan omschreven in de bewegingsleerlijnen van het bewegingsonderwijs. Daarnaast worden in sommige gemeenten 'natte gymlessen' ingezet voor het onderhouden van zwemvaardigheden en het stimuleren van plezier en zelfredzaamheid in het water.⁵ In dit onderzoek richten we ons hoofdzakelijk op schoolzwemmen voor het behalen van een zwemdiploma.

Met name in de grote steden en in het speciaal onderwijs wordt relatief vaak schoolzwemmen aangeboden. Factoren die bij scholen meespelen in de keuze voor het aanbieden van schoolzwemmen zijn onder andere de populatiesamenstelling (bijvoorbeeld veel kinderen uit gezinnen met een migratieachtergrond of met een lagere sociaal-economische positie), nabijheid van open water en de voorkeuren in de gemeentelijke politiek.

De ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) hebben gezamenlijk in 2024 een vooronderzoek laten doen naar de kosten en baten van een eventuele herinvoering van schoolzwemmen, uitgevoerd door SEO.⁶ Daarin werden de kosten en

³ 98 inwoners verdrongen in 2023 (CBS, 2023). [Link](#)

⁴ Percentage kinderen zonder zwemdiploma verdubbeld (Mulier, 2023). [Link](#)

⁵ Zie bijvoorbeeld het Sportakkoord van de gemeente Katwijk. [Link](#)

⁶ Een slag slaan voor zwemveiligheid (SEO, 2024). [Link](#)

baren doorgerekend van vier scenario's omtrent herinvoering schoolzwemmen.⁷ De belangrijkste kosten en baten die naar voren kwamen zijn:

- ▶ Meer leerlingen zijn zwemvaardig, in het bijzonder uit gezinnen die minder te besteden hebben of gezinnen met een migratieachtergrond (in gemeenten zonder bestaande ondersteuning voor zwemles);
- ▶ Kosten van zwemles komen voor rekening van de rijksoverheid, ten gunste van ouders, gemeenten en scholen;
- ▶ Scholen zijn meer tijd kwijt aan schoolzwemmen, ouders juist minder;
- ▶ Er is meer vraag naar zwemles, wat meer inkomsten betekent voor zwemlesaanbieders. Gezien de arbeidsmarktkrapte is het echter de vraag of er voldoende zweminstructeurs gevonden gaan worden.

Midden 2024 zijn de ministeries van OCW en VWS aan de slag gegaan met het opstellen van scenario's voor de invoering van schoolzwemmen. Dit naar aanleiding van de motie van Tweede Kamerleden Van Nispen en Mohandis⁸. De ministeries hebben op verzoek van de Tweede Kamer aan AEF en SEO gevraagd om deze scenario's verder uit te werken en de impact, haalbaarheid en consequenties hiervan in kaart te brengen. Dat doen we in dit rapport. Daarbij onderscheiden we zes scenario's. Zie voor een toelichting op de scenario's [hoofdstuk 3](#).

In dit rapport beantwoorden we de volgende hoofdvraag:

Wat zijn de consequenties (ten opzichte van de huidige situatie) van de scenario's waarin leerlingen via schoolzwemmen uiterlijk in de bovenbouw van het primair onderwijs aan een zwemdiploma geholpen worden?

De volgende paragraaf beschrijft welke methoden zijn ingezet om de zes scenario's te onderzoeken en antwoord te geven op de hoofdvraag.

1.2 Methoden

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van zowel kwalitatieve als kwantitatieve methoden. Hieronder lichten we onze methoden nader toe.

Bureaustudie & afwegingskader

Aan de start van het onderzoek zijn voorgaande onderzoeken en literatuur over schoolzwemmen en zwemvaardigheid bestudeerd en geanalyseerd. Hiermee legden we de basis voor het afwegingskader. Een afwegingskader kan worden gebruikt om (politieke) keuzes te maken, in dit geval over de herinvoering van schoolzwemmen. Het kader bevat de verschillende aspecten waarop de scenario's dienen te worden onderzocht. We stelden het afwegingskader op aan de hand van de onderzoeksopdracht, onze bureaustudie en de verkennende gesprekken. Dit kader is in samenspraak met de ministeries van OCW en VWS vastgesteld. Op de volgende pagina weergegeven we beknopt de acht aspecten van het afwegingskader:

⁷ De scenario's verschilden in het te behalen diploma met schoolzwemmen (A of ABC) en de groep waarin schoolzwemmen plaatsvond (groep 2 of groep 5).

⁸ Motie van de leden Van Nispen en Mohandis over het in overleg met het onderwijs scenario's opstellen om schoolzwemmen op termijn weer in te voeren, ingediend op 12 februari 2024. [Link](#)

Impact op scholen	Draagvlak onderwijsveld	Impact op ouders/verzorgers	Financiële gevolgen
<ul style="list-style-type: none"> • Impact op onderwijstijd • Kosten per klas voor zwemlessen & vervoer • Uren voor organisatie & diplomaregistratie 	<ul style="list-style-type: none"> • Draagvlak onder schoolleiders - regulier onderwijs • Draagvlak onder schoolleiders - speciaal (basis)onderwijs 	<ul style="list-style-type: none"> • Besparing kosten & tijd particuliere zwemles • Kosten tijdsinzet ouders bij schoolzwemmen 	<ul style="list-style-type: none"> • Rijksoverheid: totale kosten zwemlessen & vervoer schoolzwemmen • Zwemlesaanbieders & zwembadexploitanten: Nette verandering inkomsten
Arbeidsmarkt	Maatschappelijke opbrengsten	Toezicht en aansprakelijkheid	Wettelijke en juridische aandachtspunten
<ul style="list-style-type: none"> • Nette toename in fte zweminstructeurs • Opleidingskosten 	Impact op.... <ul style="list-style-type: none"> • zwemvaardigheid & aantal verdrinkingen • volksgezondheid & gelijke toegang tot zwemonderwijs 	<ul style="list-style-type: none"> • Kwalitatieve beschrijving van aandachtspunten 	<ul style="list-style-type: none"> • Kwalitatieve beschrijving van aandachtspunten

Aan het einde van de rapportage is het ingevulde afwegingskader opgenomen. Hiervoor bepaalden we per aspect de meest passende weergave van de impact. Soms is dat financieel: een besparing of juist extra kosten. Voor andere aspecten gaat het om een verandering in uren, een percentage uit de enquête, een verwachte impact of een aandachtspunt.

Enquête onder scholen

Om op te halen wat het draagvlak onder schoolleiders is voor de verschillende scenario's hebben we een digitale enquête voor scholen ingezet. In de enquête hebben we gevraagd wat scholen vinden van ieder scenario (draagvlak), welke voor- en nadelen zij in de scenario's zien en hoe schoolleiders inschatten dat onderwijspersoneel en ouders naar schoolzwemmen kijken. Aan het einde van de enquête informeerden we naar de mogelijkheid om via de school in contact te komen met ouders.

We hebben de enquête in eerste instantie uitgezet onder 1.000 (900 regulier, 100 s(b)o) schoolleiders. Voor meer respons uit het speciaal onderwijs is een extra uitvraag gedaan onder 100 schoolleiders van s(b)o-scholen. Uiteindelijk hebben 435 schoolleiders de enquête volledig ingevuld: 372 vanuit het reguliere onderwijs en 63 vanuit het speciale (basis)onderwijs. Verreweg het grootste deel (89%) van de respons kwam van scholen buiten de G5 (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Almere).

Interviews

Door middel van de interviews hebben we resultaten uit de enquête verdiept en is de kwantitatieve analyse op verschillende punten aangevuld. We voerden verschillende soorten interviews:

- ▶ Interviews met een scala aan belanghebbende partijen zoals (landelijke) belangenverenigingen (bijvoorbeeld de PO-raad en zwembond), zwembadexploitanten en schoolleiders. Deze interviews zijn met name gebruikt ter concretisering van de scenario's, het onderzoeken van draagvlak, en het identificeren van mogelijke (juridische) knelpunten. Aanvullend is gesproken met het Mulier Instituut voor meer zicht op de beschikbare statistieken en onderzoeken.
- ▶ Interviews met enkele gemeenten om in beeld te brengen hoe schoolzwemmen op dit moment wordt ingezet en welke afwegingen daarin meespelen. Deze interviews zijn hoofdzakelijk gebruikt ter inspiratie en het vormen van een concreter beeld van schoolzwemmen in de praktijk.
- ▶ Interviews met zwemlesaanbieders om een toets te doen op de kosten voor zwemlessen en schoolzwemmen. Tijdens deze gesprekken kwamen ook andere onderwerpen aan bod, zoals efficiënt badwatergebruik, effecten op de kwaliteit van het zwemlesaanbod en draagvlak voor

scenario's onder aanbieders. Deze interviews zijn hoofdzakelijk gebruikt als aanvulling en ter verificatie van de berekeningen van effecten.

- ▶ Een interview met het ministerie van OCW om juridische aandachtspunten op het gebied van toezicht, aansprakelijkheid en wettelijke vereisten in kaart te brengen. De input uit dit interview is verwerkt in [hoofdstuk 7 Wettelijke en juridische effecten](#). Hierbij beperken we ons tot de wettelijke en juridische kaders die raken aan scholen. Eventuele juridische effecten voor gemeenten zijn hierbij buiten beschouwing gelaten.

Vignetstudie onder ouders

Om in beeld te brengen wat het te verwachten effect van de scenario's is op de keuzes die ouders maken rondom particuliere zwemlessen hebben we gebruik gemaakt van een vignetstudie. Een vignetstudie is een methode waarin een hypothetische situatie wordt voorgelegd gevolgd door de vragen over keuzes die respondenten zouden maken in die situatie. Hierin hebben we ouders steeds twee scenario's voorgelegd. Zo hebben we op gestructureerde wijze onderzocht hoe ouders in wisselende scenario's keuzes zouden maken. Denk bijvoorbeeld aan of ouders doorgaan met particuliere zwemles als hun kind een a-diploma heeft gehaald via schoolzwemmen. Of dat ouders wachten met het afnemen van particuliere zwemles omdat er op de school van hun kind schoolzwemmen wordt aangeboden.

Voor het uitzetten van dit deel van het onderzoek hebben we scholen bezocht die in de enquête aangaven bereid te zijn ons in contact te brengen met ouders. Door rond het einde van de schooldag op het schoolplein van de scholen vragenlijsten af te nemen hebben we een diverse groep ouders bereikt. In de vignetstudie zijn de resultaten van 192 ouders meegenomen.

Aanvullende dataverzameling

Een aantal gevolgen van de scenario's rekenen we door op basis van bestaande en zelfverzamelde gegevens. Daarbij is voortgebouwd op het vooronderzoek van SEO. Dit betreft financiële gevolgen, de gevolgen voor de arbeidsmarkt, de impact op het onderwijsveld wat betreft belasting/onderwijstijd en de maatschappelijke opbrengsten. We zijn nagegaan of de gegevens in het vooronderzoek nog relevant en up-to-date zijn.

Vervolgens hebben we bekeken welke gegevens ontbreken voor het uitvoeren van het huidige onderzoek. Deze gegevens zijn aangevuld middels nieuwe dataverzameling. Dit betreft bijvoorbeeld gemiddelde kosten van zwemlessen, de lesduur en de vervoerskosten naar een zwembad. Deze dataverzameling is hierboven beschreven onder het kopje 'Interviews'.

1.3 Leeswijzer

Deze rapportage bevat de resultaten van het onderzoek naar de zes scenario's voor de invoering van schoolzwemmen. In **hoofdstuk 2** beginnen we met een uitwerking van de scenario's. In de volgende hoofdstukken doorlopen we de verschillende onderdelen van het afwegingskader. Daarbij beginnen we bij de impact op verschillende stakeholders:

- ▶ **Hoofdstuk 3:** Impact op scholen
- ▶ **Hoofdstuk 4:** Impact op ouders/verzorgers
- ▶ **Hoofdstuk 5:** Impact op zwemlesaanbieders & zwembadexploitanten

Vervolgens staan we in **hoofdstuk 6** meer overkoepelend stil bij de maatschappelijke effecten van de verschillende scenario's. Hiervoor werken we de impact van schoolzwemmen op zwemvaardigheid,

volksgezondheid, gelijke toegang tot (zwem)onderwijs en de verantwoordelijkheidsverdeling tussen ouders nader uit.

In **hoofdstuk 7** wijzen we op wettelijke en juridische aandachtspunten en tot slot bevat **hoofdstuk 8**, bij wijze van samenvatting, het volledig ingevulde afwegingskader met een toelichting op de meest onderscheidende uitkomsten van het onderzoek.

Aanvullende blokken

Door de rapportage heen staan blauwe blokken. Deze blokken bevatten aanvullende informatie over definities, voorbeelden uit de praktijk of thema's die raken aan schoolzwemmen. Hiermee plaatsen we de discussie rondom schoolzwemmen in een breder perspectief en wijzen we op aandachtspunten die voeding kunnen zijn voor het maatschappelijk debat. De rapportage is zelfstandig leesbaar zonder de blauwe blokken.

/ 2 Welke scenario's zijn onderzocht?

Op verzoek van de Tweede Kamer stelden de ministeries van VWS en OCW verschillende scenario's op voor de herinvoering van schoolzwemmen. Hierbij is uitgegaan van het schoolzwemmen binnen onderwijstijd, georganiseerd vanuit de scholen. Gezien het belang van maatwerk bij de organisatie van schoolzwemmen was het echter ook de wens om alternatieven te onderzoeken. Daarom is aan de start van dit onderzoek gekozen voor aanvullende scenario's waarbij ook de mogelijkheid buiten onderwijstijd, de organisatie via gemeenten en een alternatieve insteek voor schoolzwemmen zijn meegenomen. Dit heeft geresulteerd in zes scenario's.

In de scenario's is gelet op spreiding binnen de volgende onderdelen:

- ▶ In welke groep schoolzwemmen wordt ingezet;
- ▶ Of het schoolzwemmen tijdens (via school) of na onderwijstijd (via de gemeente) plaatsvindt;
- ▶ Of kinderen wel of niet in het bezit zijn van een A-diploma;
- ▶ Of het gaat om diplomazwemmen of een alternatieve zwemactiviteit.

In elk van de scenario's is ervan uitgegaan dat er een rijksbijdrage nodig is om het schoolzwemmen te bekostigen. De wijze waarop de bekostiging wordt ingeregeld is geen onderdeel van het onderzoek.

Hieronder omschrijven we de zes scenario's. Hierbij geldt dat de eerste *drie* scenario's lijken op het schoolzwemmen *oude stijl*. Dat betekent: een hele klas gaat gedurende een schooljaar naar het zwembad om daar zwemles te krijgen gericht op het halen van diploma's. Scholen zijn verplicht om schoolzwemmen aan te bieden en leerlingen zijn verplicht om aan de zwemlessen deel te nemen. Het schoolzwemmen wordt georganiseerd door de scholen, bovenop de (verplichte) 90 minuten bewegingsonderwijs per week.

Scenario 1: schoolzwemmen vanuit school georganiseerd tijdens onderwijstijd voor alle leerlingen in groep 2

Scenario 2: schoolzwemmen vanuit school georganiseerd tijdens onderwijstijd voor alle leerlingen in groep 5

Scenario 3: schoolzwemmen vanuit school georganiseerd tijdens onderwijstijd voor alle leerlingen met keuzevrijheid voor scholen in welke groep het plaatsvindt

Voor de doorrekening van de eerste drie scenario's is **51 klokuren** zwemles het uitgangspunt. Dit is het gemiddeld aantal uren voor het halen van een A-diploma, blijkt uit onderzoek van het Mulier Instituut.⁹ Belangrijk hierbij is om te vermelden dat organiseren van 51 klokuren zwemles in één schooljaar logistiek ingewikkeld is. Veel zwemlessen duren 45 minuten en er zijn zo'n 40 lesweken in het jaar. Dit is een belangrijk aandachtspunt bij de eerste drie scenario's.

⁹ Zwemlesaanbod 2015 (Mulier, 2016). [Link](#)

Scenario 4 en 5 zijn zogenaamde *vangnet* scenario's waarin gekeken wordt welke kinderen nog geen A-diploma hebben en er zwemles wordt aangeboden tijdens onderwijstijd (scenario 4) of na onderwijstijd (scenario 5). Voor beide scenario's is er een vorm van registratie van diploma's nodig.

Scenario 4: diplomazwemmen voor kinderen zonder A-diploma tijdens onderwijstijd in groep 6, georganiseerd door scholen

Het is voor scholen verplicht om schoolzwemmen aan te bieden aan leerlingen zonder A-diploma en voor deze leerlingen verplicht om de zwemlessen te volgen. Kinderen volgen het schoolzwemmen tot het behalen van het zwemdiploma. In dit scenario zal een deel van kinderen uit een klas onderwijstijd missen omdat zij gaan schoolzwemmen.

Scenario 5: diplomazwemmen voor kinderen zonder A-diploma buiten onderwijstijd in groep 6, georganiseerd door gemeenten

In dit scenario is de gemeente verantwoordelijk voor de organisatie van het schoolzwemmen. Scholen zijn verplicht om uit te vragen of een leerling diploma's heeft en de mogelijkheid tot zwemles onder de aandacht te brengen. Kinderen en hun ouders beslissen zelf of ze gebruik maken van het aanbod buiten onderwijstijd.

Bij schoolzwemmen in **groep 6** is de verwachting dat kinderen **minder dan 51 klokuren** nodig hebben om een A-diploma te halen. Er zijn bij zwemlesaanbieders geen gegevens beschikbaar over hoeveel sneller oudere kinderen diploma's halen, maar er is consensus over dat dit sneller is dan het gemiddelde. Kinderen in groep 6 zijn fysiek sterker, motorisch vaak meer ontwikkeld en beter in staat om de instructies van de zwemdocenten op te volgen.

De eerste vijf scenario's gaan over schoolzwemmen in de vorm van diplomazwemmen. Het *zesde* scenario laat de keuze bij scholen of het gaat om diplomazwemmen, natte gymles of een andere invulling in de vorm van een zwemactiviteit.

Scenario 6: scholen organiseren zwemmomenten en koppelen leerlingen zonder A-diploma aan lokaal zwemaanbod

In dit scenario organiseren scholen in één van de bovenbouwgroepen minimaal één keer en maximaal zes keer per jaar een zwemactiviteit tijdens onderwijstijd. Deze zwemactiviteiten dienen als vindplaats om kinderen zonder A-diploma vervolgens een aanbod voor zwemles na onderwijstijd aan te kunnen bieden. De zwemactiviteiten mogen plaatsvinden binnen de uren van het verplichte bewegingsonderwijs.

In dit onderzoek is gekeken naar de effecten van elk van deze scenario's op scholen ([hoofdstuk 3](#)), ouders/verzorgers ([hoofdstuk 4](#)) en zwemlesaanbieders en zwembadexploitanten ([hoofdstuk 5](#)).

De volgende pagina bevat het overzicht van de zes scenario's.

Zes scenario's voor de herinvoering van schoolzwemmen

Schoolzwemmen oude stijl

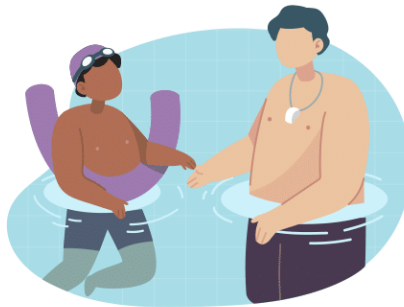
Scenario 1:

Schoolzwemmen vanuit school georganiseerd tijdens onderwijstijd voor alle leerlingen *in groep 2*.

Scenario 2:

Schoolzwemmen vanuit school georganiseerd tijdens onderwijstijd voor alle leerlingen *in groep 5*.

Scenario 3:

Schoolzwemmen vanuit school georganiseerd tijdens onderwijstijd voor alle leerlingen *met keuzevrijheid voor welke groep*.

Schoolzwemmen als vangnet

Scenario 4:

Diplomazwemmen voor leerlingen zonder A-diploma in groep 6 *binnen onderwijstijd*.

Scenario 5:

Diplomazwemmen voor leerlingen zonder A-diploma in groep 6 *buiten onderwijstijd*.

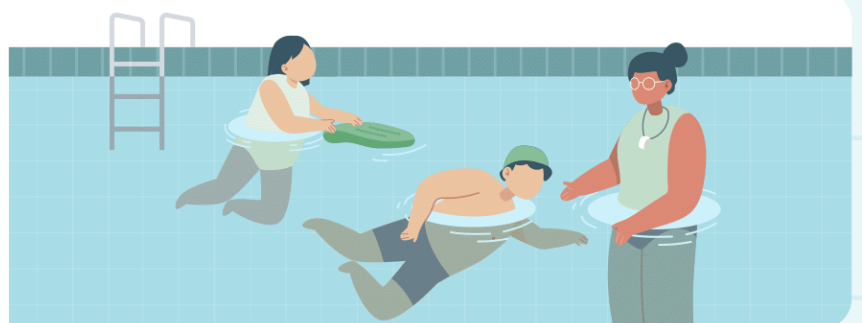

Schoolzwemmen als vindplaats

Scenario 6:

Scholen organiseren zwemmomenten en koppelen leerlingen zonder A-diploma aan *lokaal passend aanbod*.

/ 3 Effecten herinvoering schoolzwemmen op scholen

Schoolzwemmen raakt vanzelfsprekend aan scholen en onderwijstijd. Het gaat hier immers om verschillende scenario's waarin scholen een rol spelen in de organisatie en/of uitvoering van schoolzwemmen of, in een kleinere rol, als plaats om kinderen zonder diploma's te signaleren. Tegelijkertijd heeft het onderwijsveld te maken met hoge verwachtingen en grote druk: enerzijds zijn er de verwachtingen van het onderwijs ten aanzien van het verbeteren van basisvaardigheden en het aanpakken van maatschappelijke uitdagingen als overgewicht, digitale vaardigheid en burgerschap. Anderzijds kent het onderwijs al jaren een lerarentekort, aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt en signalen van oplopende werkdruk.

Een belangrijke vraag is dan ook wat de eventuele herinvoering van schoolzwemmen zou betekenen voor scholen, schoolleiders en leerkrachten. Hiervoor onderzochten we de impact van schoolzwemmen op de onderwijstijd van leerkrachten en leerlingen, de benodigde inzet voor het organiseren en uitvoeren van schoolzwemmen en voor de registratie van diplomabezit. In dit hoofdstuk werken we de bevindingen per onderdeel en per scenario uit.

3.1 Onderwijstijd van leerkrachten en leerlingen

De zes scenario's voor schoolzwemmen hebben uiteenlopende gevolgen voor de onderwijstijd van basisschoolleerlingen en het onderwijspersoneel. Bepalende factoren hierin zijn:

- ▶ Of de zwemles tijdens of na onderwijstijd plaatsvindt;
- ▶ Of schoolzwemmen voor heel de klas geldt of voor een deel van de leerlingen;
- ▶ En hoeveel tijd er per zwemles nodig is voor reistijd van en naar het zwembad en omkleden.

De drie scenario's voor schoolzwemmen met heel de klas kosten de meeste onderwijstijd

Scenario 1 t/m 3 (schoolzwemmen oude stijl, groep 2, 5 of anders) omvatten schoolzwemmen voor de hele klas binnen onderwijstijd. Bij gelijkblijvende onderwijstijd betekent dit dat alle leerlingen minder tijd hebben voor andere vakken.¹⁰ Bij deze scenario's wordt uitgegaan van 51 klokuren schoolzwemmen, de gemiddelde tijd die nodig is om een A-diploma te behalen.¹¹ Naast deze zwemtijd moet ook rekening worden gehouden met reistijd en omkleedtijd, zowel vóór als na de zwemles. Voor jongere leerlingen, zoals in groep 2, duurt dit langer dan voor oudere leerlingen in groep 5, omdat jongere kinderen minder zelfstandig zijn (wat blijkt uit de enquête onder schoolleiders en vignetstudie onder ouders). Omdat in deze scenario's de hele klas deelneemt, is het aannemelijk dat de groepsdocent meegaat als begeleider. Dit betekent dat de tijdsinvestering voor de docent even groot is als voor de leerlingen.

¹⁰ In de scenario's 1 t/m 3 is schoolzwemmen voor heel de groep in aanvulling op het bewegingsonderwijs. Daarmee valt schoolzwemmen binnen onderwijstijd in de tijd van de andere vakken, niet zijnde gym.

¹¹ Zwemlesaanbod 2015 (Mulier, 2016). [Link](#)

Concreet:

- ▶ In **scenario 1**, waarin schoolzwemmen plaatsvindt in groep 2, komt dit neer op een totale vermindering van 111 uur onderwijstijd nodig voor 51 klokuren schoolzwemmen. Die tijd kan dus niet besteed worden aan andere onderdelen van het curriculum.¹²
- ▶ In **scenario 2**, waarin groep 5 aan schoolzwemmen deelneemt, gaat het om 94 uur gemiste onderwijstijd. Het verschil met scenario 1 komt voort uit het verschil in de verwachte omkleedtijd voor groep 2 versus groep 5.
- ▶ Voor **scenario 3**, waarbij schoolzwemmen in een groep naar keuze van de school wordt georganiseerd, zal de gemiste tijd tussen deze twee waarden liggen, afhankelijk van de gekozen groep.

In werkelijkheid kan het aantal klokuren dat nodig is om het A-diploma in scenario 2 (en 3) enigszins lager liggen wanneer leerlingen minder uren nodig hebben voor het behalen van het diploma.

Hiervoor zijn twee mogelijkheden:

- ▶ In het tot nu toe bekende onderzoek naar het aantal benodigde uren zwemonderwijs voor een A-diploma is geen onderscheid gemaakt in leeftijden van de kinderen.¹³ Het is echter denkbaar dat oudere kinderen gemiddeld genomen minder uren nodig voor het behalen van het A-diploma, bijvoorbeeld omdat zij een langere concentratieboog en meer kracht hebben;
- ▶ In groep 6 heeft een deel van de kinderen mogelijk wel eerder zwemles gehad maar hier geen diploma mee behaald. Zij hoeven daardoor mogelijk minder vaak op nul te beginnen dan kinderen die met vier jaar oud op zwemles gaan.

We gaan in de berekeningen echter uit van de gemiddeld 51 klokuren voor een A-diploma.

Bij het scenario 'vangnet binnen onderwijstijd' mist een deel van de leerlingen onderwijstijd

Scenario 4 (vangnet tijdens onderwijstijd) richt zich uitsluitend op kinderen in groep 6 die nog geen A-diploma hebben. Deze zwemlessen vinden plaats onder onderwijstijd waardoor deelnemende leerlingen een aantal lessen missen. De rest van de klas blijft op school en krijgt in die tijd wel de reguliere onderwijstijd. Bij een gelijkblijvende onderwijstijd betekent dit dus dat in dit scenario kinderen zonder A-diploma minder tijd zullen hebben voor andere vakken. Dit heeft gevolgen voor de gelijke toegang tot onderwijs. Hier gaan we in [hoofdstuk 6 maatschappelijke effecten](#) nader op in.

De verloren onderwijstijd voor de leerlingen die in dit scenario schoolzwemmen krijgen, stellen we gelijk aan de verloren onderwijstijd in scenario 2. Dat komt dus neer op 94 uur per leerling. In beide scenario's krijgen kinderen op een latere leeftijd schoolzwemmen (groep 5 dan wel groep 6). Het verschil tussen deze twee scenario's zit in het aantal leerlingen dat schoolzwemmen gaat volgen.

Wat betreft de onderwijstijd voor de leerkracht, betekent het scenario van schoolzwemmen binnen onderwijstijd dat er extra inzet van scholen nodig is: wanneer slechts een deel van de klas deelneemt, zal de docent óf meegaan met de schoolzwemmende leerlingen óf op school blijven bij de overige leerlingen. In beide gevallen zal er een extra begeleider nodig zijn.¹⁴ De tijdsinvestering van deze extra begeleider is in principe even groot als die van het langzaamste kind, omdat het doel is dat alle deelnemende kinderen hun A-diploma behalen. Uitgaande van het gemiddelde aantal uur zwemles voor het behalen van het A-diploma gaat dat ook om 94 uur voor de extra begeleider van één groep.

¹² Dit betreft 3,15% van de urennorm van de eerste 4 schooljaren. [Link](#).

¹³ Zwemlesaanbod 2015 (Mulier, 2016). [Link](#)

¹⁴ In verband met de aansprakelijkheid van scholen tijdens onderwijstijd moet er een medewerker vanuit de school aanwezig zijn bij de zwemlessen. Dit is doorgaans de eigen leerkracht, maar mag ook bijvoorbeeld vakdocent LO of ondersteuner zijn. We komen hier in [hoofdstuk 7 Wettelijke en juridische effecten](#) nog op terug. [Link](#)

Bij een vangnet buiten onderwijstijd is er geen impact op de onderwijstijd

In **scenario 5** (vangnet buiten onderwijstijd) vinden de zwemlessen buiten onderwijstijd plaats. Daardoor is er geen impact op de onderwijstijd van leerlingen. Ook vereist dit scenario waarschijnlijk geen extra tijdsinzet van leerkrachten of begeleider.

Het organiseren van enkele zwemactiviteiten (scenario 6) kost relatief weinig onderwijstijd

Bij **scenario 6** (schoolzwemmen als vindplaats) organiseert de school zwemactiviteiten zoals een natte gymles, waterpolo, reddingszwemmen, zwemlessen of snorkelen. Hierbij heeft de school meer ruimte om de activiteit binnen onderwijstijd te organiseren, of zelfs binnen de verplichte 90 minuten voor bewegingsonderwijs.¹⁵ Wanneer de zwemactiviteit binnen het bewegingsonderwijs plaatsvindt, kost schoolzwemmen geen extra onderwijstijd. Wanneer de zwemactiviteiten binnen onderwijstijd plaatsvinden betekent scenario 6 alsnog een relatief kleine impact op de onderwijstijd. Het organiseren van zwemactiviteiten zal immers slechts één tot zes dagdelen kosten voor heel de klas, ten opzichte van 93,5 tot 110 uur per kind voor 51 uur zwemles in scenario's 1 en 2.

Mogelijke rollen van gemeenten bij schoolzwemmen

De scenario's in dit onderzoek richten zich met name op het schoolzwemmen zoals dat kan worden georganiseerd vanuit scholen. Bij dit onderdeel over de inzet van personeel voor het organiseren van schoolzwemmen spreken we dan van de inzet van onderwijspersoneel. In de praktijk zien we echter dat er talloze manieren zijn voor gemeenten om een rol te spelen in het schoolzwemmen en scholen daarmee te ontlasten.

In het kader van dit onderzoek is niet het draagvlak en de benodigde inzet van gemeenten onderzocht, maar is wel gesproken met verschillende gemeenten die op dit moment inzetten op zwemvaardigheid. Enkele voorbeelden uit de praktijk:

In de gemeente **Tilburg** zijn de docenten bewegingsonderwijs in dienst van de gemeente. Zij monitoren jaarlijks het diplomabezit onder basisschoolleerlingen en begeleiden leerlingen zonder A-diploma actief naar het lokale zwemaanbod. Deze particuliere lessen vinden grotendeels plaats na onderwijstijd (net zoals in scenario 5 van dit onderzoek). Omdat de kinderen de docenten bewegingsonderwijs goed kennen, zijn zij goed in staat om kinderen naar het lokale zwemaanbod te begeleiden en ouders aan te moedigen om daar gebruik van te maken.

In de gemeente **Amsterdam** maakt de gemeente afspraken met zwembaden en zwemlesaanbieders over de beschikbare tijdsvakken. Scholen die schoolzwemmen willen aanbieden hoeven zich slechts bij de gemeente aan te melden. Zij hebben de keuze uit verschillende opties: ten eerste regulier schoolzwemmen in groep 5, 36 zwemlessen van 45 minuten. Ten tweede buitenschools schoolzwemmen via een vangnet, voor kinderen zonder zwemdiploma.

Van de 230 scholen in Amsterdam, doen er 116 mee met de verschillende aangeboden varianten van schoolzwemmen. Aanvullend op het bovenstaande organiseert de gemeente voor kinderen in groep 4 een vorm van watergewenning aan het einde van de zomervakantie als

¹⁵ In de huidige SLO kerndoelen voor bewegingsonderwijs wordt niet gesproken over bewegen in of op het water. De kerndoelen worden op dit moment herzien. Een in november 2024 gepubliceerde conceptversie van de herziene SLO doelen bewegingsonderwijs bevat wel het thema 'bewegen in en op het water'. [Link](#)

voorbereidingen op het schoolzwemmen in groep 5. Daarnaast kunnen kinderen uit groep 5 die tijdens het schoolzwemmen nog geen zwemdiploma gehaald hebben, in de eerste week van de zomervakantie alsnog hun diploma halen via de vakantiezwemlessen. Tot slot zijn er vangnetzwemlessen voor groep 6 en ouder buiten onderwijstijd. Deze zwemlessen zijn ook toegankelijk voor kinderen die op scholen zitten die niet mee doen met het schoolzwemmen.

3.2 Inzet onderwijspersoneel voor organisatie en registratie

Naast de gemiste onderwijstijd voor leerkrachten en leerlingen, vraagt het organiseren van schoolzwemmen ook (enige) inzet voor de organisatie van de zwemlessen of zwemactiviteiten. Daarnaast is het in scenario's 4 tot en met 6 nodig om te registreren welke leerlingen nog geen A-diploma hebben om hen deel te laten nemen aan schoolzwemmen als vangnet. Scholen kunnen hiervoor leerkrachten inzetten of ondersteunend personeel zoals administratief medewerkers of interne begeleiders. Deze inzet is met name nodig voor:

- ▶ Het organiseren van het schoolzwemmen, waaronder het maken van (prijs)afspraken met zwembaden en zwemlesaanbieders en het informeren van ouders;
- ▶ De logistiek van schoolzwemmen zoals het maken van de plannings en het organiseren van vervoer naar en van het zwembad;
- ▶ Het indien nodig registreren van A-diploma's en zo nodig schakelen met de gemeente.

In de eerste drie scenario's is er geen tijd nodig voor de registratie van zwemdiploma's
In **scenario's 1 t/m 3** gaat het om schoolzwemmen met heel de klas. Hiervoor is de verwachte tijdsinvestering voor de organisatie acht uur per jaar per klas. Het is niet noodzakelijk om te registreren welke leerlingen een A-diploma hebben; leerlingen splitsen zich tijdens de zwemles uit naar niveau. Dit kan ter plekke worden vastgesteld door de zweminstructeur.

Een vangnet binnen onderwijstijd vraagt relatief veel inzet voor organisatie en registratie
Voor **scenario 4** geldt dat het maken van de afspraken met zwembaden en het organiseren van vervoer naar verwachting acht uur per jaar per klas kost. Aanvullend vraagt dit scenario echter ook meer tijd voor logistieke planning: slechts een deel van een klas gaat naar de zwemles. Om ervoor te zorgen dat deze leerlingen niet teveel belangrijke instructie missen zullen scholen een ingewikkeldere puzzel moeten leggen (enquête onder schoolleiders). Daarbovenop komt de benodigde tijd voor registratie¹⁶: naar verwachting gemiddeld 1 uur per klas per jaar voor het uitvragen, invoeren en eventueel wijzigen van de behaalde zwemdiploma's. In totaal komen we dan op een schatting van 16 uur per klas per jaar tijd voor organisatie van scenario 4 ten opzichte van 8 uur in scenario's 1 t/m 3.

In scenario's 5 en 6 is de benodigde tijdsinzet sterk afhankelijk van verdere inrichtingskeuzes
In **scenario 5** ligt de organisatie van schoolzwemmen buiten de school. Het gaat hier immers om een vangnet buiten onderwijstijd. De rol van de school beperkt zich tot het registreren van leerlingen zonder A-diploma (ongeveer 1 uur per jaar per klas) en het begeleiden van deze leerlingen richting het lokale zwemaanbod. De benodigde tijdsinzet voor de begeleiding hangt sterk af van de wijze

¹⁶ In hoofdstuk 7 *Wettelijke en juridische effecten* gaan we dieper in op de juridische aspecten van het registreren van zwemdiploma's. [Link](#)

waarop scholen dit inrichten en de eisen die het landelijke beleid hieraan stelt. We gaan uit van 4 uur per klas per jaar.

Voor **scenario 6** geldt dat de inzet sterk afhangt van het aantal en het type zwemactiviteit dat de school onderneemt. Omdat het slechts om één tot zes zwemactiviteiten in de bovenbouw gaat, is de verwachte tijdsinzet voor organisatie echter beperkt. Om schoolzwemmen als vindplaats in te richten moet de school (net als in scenario 4) wel registreren welke leerlingen nog onvoldoende zwemvaardig zijn (ongeveer 1 uur per jaar per klas) en zo nodig doorverwijzen naar het lokale zwemaanbod.

3.3 Kosten voor schoolzwemles en vervoer per klas

Het organiseren van schoolzwemmen kost niet alleen tijd voor scholen, het gaat ook gepaard met financiële kosten voor de zwemlessen zelf en vervoerskosten. Wie uiteindelijk de kosten draagt hangt af van de afspraken die daarover gemaakt worden. Dat kan via een rijkssubsidie of bijvoorbeeld via een verhoging van de lumpsumbekostiging aan scholen.

In dit hoofdstuk geven we de kosten per klas weer. In **scenario's 1 tot en met 3** gaat het om hele klassen. In **scenario's 4 en 5** neemt niet heel de klas deel, maar alleen de leerlingen zonder diploma A. Hoe groot dit deel van de klas is, is bepaald aan de hand van het huidige percentage diplomabezit en de mate waarin ouders op basis van de vignetstudie verwachten particuliere zwemles af te blijven nemen wanneer schoolzwemmen weer wordt heringevoerd. In scenario 5 zullen kosten voor zwemlessen en vervoer voor rekening komen van gemeenten in plaats van voor scholen. Ten slotte zijn we voor de kosten van **scenario 6** uitgegaan van een bandbreedte van 1 tot 6 zwemmomenten.

Kosten voor schoolzwemles

De kosten voor de schoolzwemles wordt volledig bepaald door de kosten die zwemlesaanbieders rekenen. Op basis van de interviews lijkt een les schoolzwemmen goedkoper dan een particuliere zwemles vanwege de schaalvoordelen. We rekenen daarom met een 20 procent goedkopere prijs per kind per zwemles. De kosten van schoolzwemmen komen daarmee neer op 14.100 euro per klas voor **scenario's 1 t/m 3**¹⁷. In scenario's 4 en 5 nemen minder kinderen per klas deel, dus komen de kosten uit op 6.300 euro per klas in **scenario 4** en 5.500 euro per klas in **scenario 5** (komt voor rekening van gemeenten). De zwemmomenten van **scenario 6** kosten 300 tot 1.700 euro per klas.

Kosten voor vervoer

Schoolzwemmen vereist dat leerlingen van hun school naar een zwembad reizen en weer terug. Dit betreft soms korte, soms lange afstanden, afhankelijk van de regio. Uit interviews met scholen die op dit moment schoolzwemmen organiseren, blijkt dat een zeer groot deel van de kinderen met een bus heen en weer reist. We verwachten dat dit aandeel nog groter is bij groep 2 dan bij groep 5, omdat leerlingen uit groep 5 soms als groep kunnen fietsen of verder kunnen lopen. Op basis van deze informatie en overwegingen gaan we ervan uit dat 90% van de scholen die schoolzwemmen aanbieden in groep 5 met de bus naar het zwembad reizen. Voor scholen die schoolzwemmen aanbieden aan leerlingen in groep 2 gaat dit om 95% van de scholen.

Het huren van een standaard bus voor 30 personen voor een retour van in totaal (heen en terug) 20 tot 40 minuten reistijd kost volgens busbedrijven op het internet circa 300 euro, inclusief btw. Dat

¹⁷ Op basis van 51 klokuren.

komt neer op circa 13 euro per leerling. Hierbij is verondersteld dat het gaat om 23 leerlingen plus leerkrachten en eventueel ouders, dus een bus die vol zit. Er zijn echter redenen om bij schoolzwemmen een veel lagere prijs te verwachten:

- ▶ Voor schoolzwemmen kunnen contracten worden afgesloten voor wekelijkse busritten op vaste tijden. Als bussen heen en weer rijden tussen scholen en de zwemlocatie hoeven zij niet steeds terug naar hun bedrijf; dit spaart veel tijd. Daar bovenop is er bij een contract voor veel ritten naar verwachting een aanzienlijke 'kwantumkorting'.
- ▶ Met extra grote bussen (touringcars) kunnen in sommige gevallen wellicht 2 schoolklassen tegelijk worden vervoerd. Dit zou tot lagere kosten kunnen leiden, omdat slechts 1 bus en 1 chauffeur nodig zijn in plaats van 2.
- ▶ Ook uit verschillende interviews blijkt dat in de praktijk veel lagere kosten worden genoemd dan 300 euro per bus retour.

Op basis van deze overwegingen gaan we uit van kosten van busvervoer van 5 euro per leerling per zwemles. De kosten van het vervoer per klas komen dat uit op 5.300 tot 5.600 euro voor **scenario's 1 t/m 3**. In **scenario 4** zijn de gemiddelde kosten per klas ongeveer 2.400 euro. In **scenario 5** zijn de kosten van vervoer 0 euro. Onderdeel van dat scenario is dat ouders verantwoordelijk zijn voor vervoer. Voor **scenario 6** zijn de reiskosten voor de zwemmomenten 100 tot 500 euro per klas.

Totale kosten voor het basisonderwijs

Op basis van het totaal aantal leerlingen/klassen dat schoolzwemmen krijgt per scenario, hebben we berekend wat de totale kosten voor het basisonderwijs zijn. Voor de hele sector basisonderwijs komen de kosten van schoolzwemmen neer op ongeveer 104 miljoen euro voor **scenario's 1 t/m 3**. In **scenario 4 en 5** is dat respectievelijk 47 en 40 miljoen euro. Bij **scenario 6** hebben we de kosten van de zwemmomenten gerekend, als ook de kosten voor de leerlingen die vervolgens worden gedragen voor een zwemdiploma A-traject.

We schatten in dat het basisonderwijs op dit moment 13 miljoen euro kwijt is aan schoolzwemmen voor een diploma. Indien de Rijksoverheid het schoolzwemmen subsidieert, dan worden die kosten door scholen (en gemeenten) bespaard.

De totale kosten van het busvervoer komen op circa 40 miljoen euro per jaar in **scenario's 1 t/m 3**. De kosten in **scenario 4** zijn lager door het lagere aantal kinderen dat deelneemt aan schoolzwemmen. In **scenario 5** is schoolzwemmen buiten onderwijstijd, dus zijn er geen vervoerskosten voor scholen. In **scenario 6** is dat ook het geval, maar hebben we wel de reiskosten voor de 1 tot 6 zwemmomenten berekend.

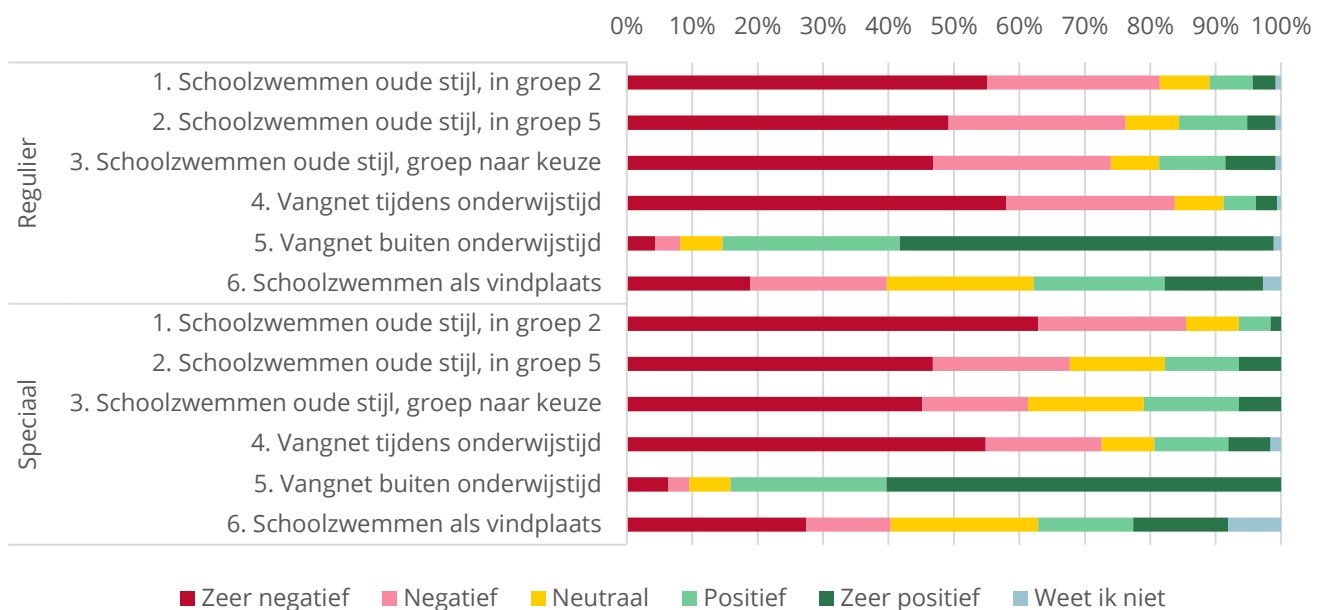
3.4 Draagvlak onder schoolleiders

Naast de effecten op onderwijstijd en de kosten, is het ook de vraag wat het draagvlak voor de verschillende varianten is onder scholen en onderwijspersoneel. Dit hebben we onderzocht via een enquête. Deze enquête is in eerste instantie uitgezet onder 1.000 schoolleiders (900 regulier, 100 s(b)o). Voor meer respons uit het speciaal onderwijs is nog een extra uitvraag gedaan onder 100 schoolleiders van s(b)o-scholen. Uiteindelijk hebben 435 schoolleiders de enquête volledig ingevuld: 372 vanuit het reguliere onderwijs en 63 vanuit het speciaal (basis)onderwijs. Verreweg het grootste deel van de respons (89%) kwam van scholen buiten de G5 (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Almere).

Weinig draagvlak voor organiseren door scholen binnen onderwijstijd

In onderstaande figuur geven we weer hoe positief of negatief schoolleiders de verschillende scenario's hebben beoordeeld. Hierin valt op dat schoolleiders in grote meerderheid negatief of zeer negatief staan tegenover schoolzwemmen. Dit geldt voor schoolzwemmen 'oude stijl' (**scenario's 1 t/m 3**) en voor een vangnet binnen onderwijstijd (**scenario 4**). Een vangnet buiten onderwijstijd, georganiseerd door gemeenten (**scenario 5**) kan daarentegen op veel steun rekenen. Schoolzwemmen als vindplaats, waarbij scholen 1 tot 6 zwemmomenten organiseren (**scenario 6**), kent ongeveer evenveel voorstanders als tegenstanders onder schoolbestuurders. Deze resultaten gelden voor zowel regulier onderwijs als speciaal onderwijs.

Hoe positief/negatief staat u tegenover elk van deze scenario's?

Figuur 1 - draagvlak onder schoolleiders, regulier en speciaal onderwijs

Het ontbreken van draagvlak voor de scenario's waarin scholen verantwoordelijk worden voor het organiseren van schoolzwemmen wordt bevestigd in de gesprekken met schoolleiders en de PO-raad. Schoolleiders geven aan zwemveiligheid en het behalen van zwemdiploma's belangrijk te vinden, maar uiten ook zorgen over de druk op die al op scholen ligt.

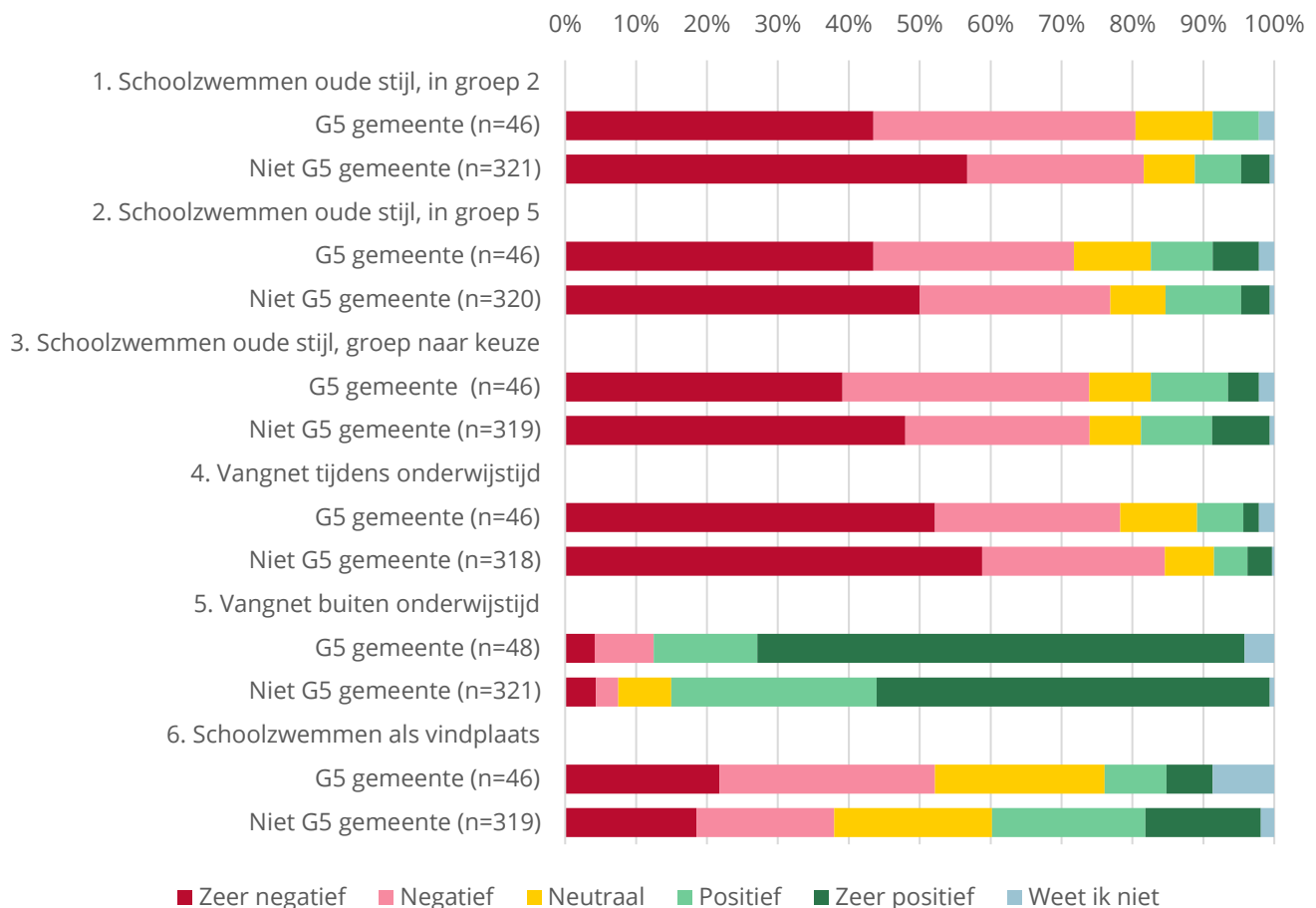
Weinig verschil tussen scholen binnen de G5 versus buiten de G5

Uit eerder onderzoek van het Mulier Instituut¹⁸ blijkt dat kinderen in meer stedelijke gebieden gemiddeld genomen minder vaak een zwemdiploma bezitten. Zo bleek dat 18% van de kinderen die in zeer sterk stedelijk gebied wonen geen diploma heeft terwijl dit in matig stedelijk gebied voor maar 5% van de kinderen geldt. In onderstaande figuur splitsen we daarom schoolleiders uit: van scholen binnen de G5 versus scholen buiten de G5 (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Almere).

¹⁸ Percentage kinderen zonder zwemdiploma verdubbeld (Mulier, 2022). [Link](#)

Hieruit blijkt dat schoolleiders binnen de G5 iets minder negatief zijn over schoolzwemmen dan schoolleiders van scholen buiten de G5.¹⁹ Het verschil is echter beperkt. Wat betreft de genoemde nadelen van de scenario's wijzen schoolleiders binnen de G5 voor de scenario's 1 tot en met 3 (schoolzwemmen oude stijl) iets vaker op de druk op de capaciteit van docenten en de tijd die het kost om schoolzwemmen te organiseren. Ook hier geldt echter dat de verschillen klein zijn en dat de grootste zorg van schoolleiders de druk op de onderwijstijd blijft.

Hoe positief/negatief staat u tegenover elk van deze scenario's? (regulier onderwijs)

Figuur 2 - draagvlak onder schoolleiders in het reguliere onderwijs, binnen versus buiten de G5

Klein verschil tussen scholen met schoolzwemmen versus scholen zonder schoolzwemmen

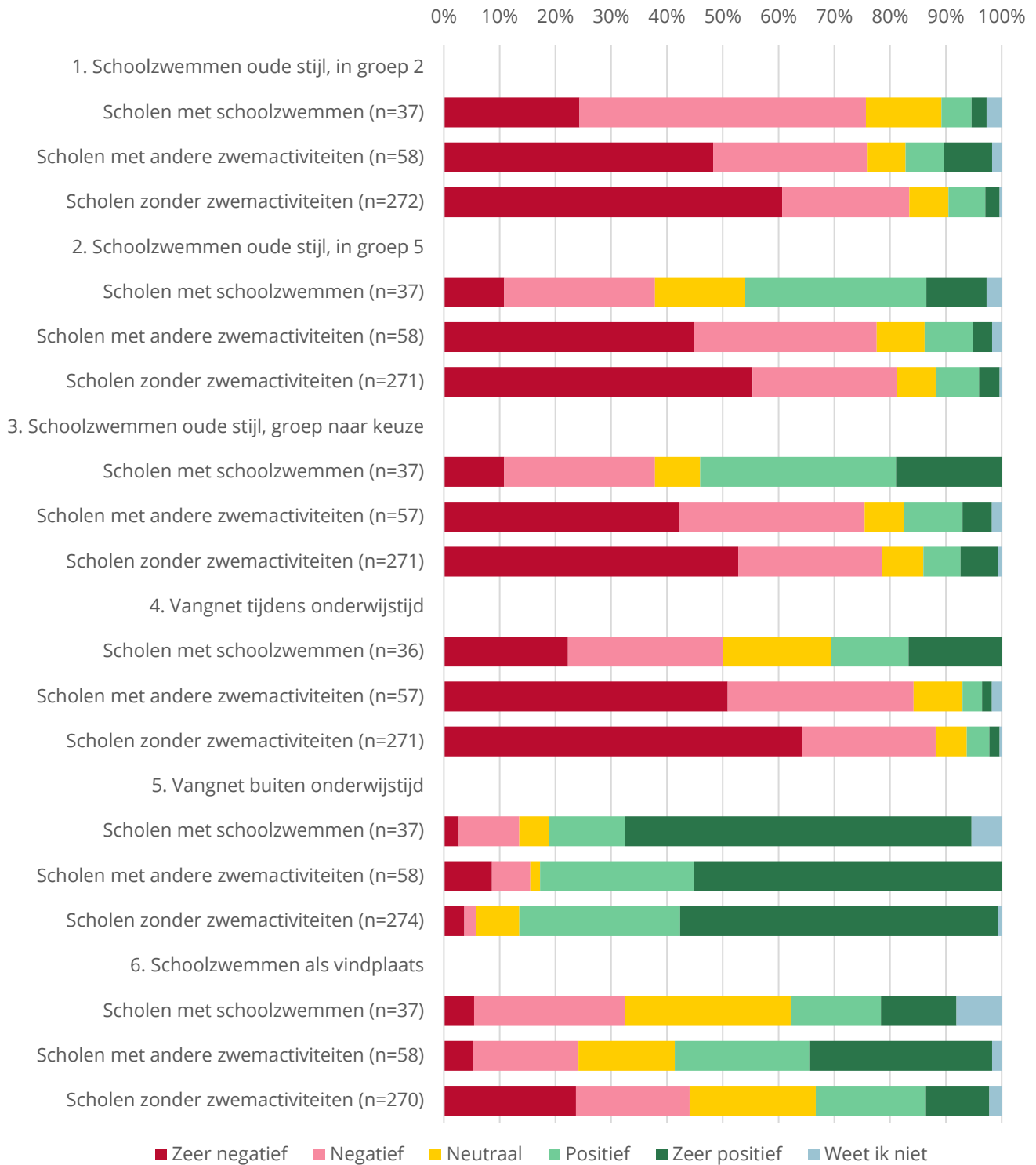
Ook keken we naar het verschil in draagvlak tussen scholen die momenteel schoolzwemmen aanbieden en scholen die geen schoolzwemmen aanbieden²⁰. De verwachting was dat scholen die nu al schoolzwemmen aanbieden meer draagvlak zouden laten zien voor het landelijk herinvoeren van schoolzwemmen. Figuur 3 laat zien dat deze verwachting tot op zekere hoogte klopt. Bij scholen die

¹⁹ Bij figuur 2 kiezen we alleen voor de uitsplitsing van reguliere onderwijs omdat het aantal s(b)o-scholen binnen de G5-gemeenten in de ondervraagde populatie van dit onderzoek te klein is voor betrouwbare uitspraken.

²⁰ Onder de respondenten was het aantal schoolleiders van scholen met schoolzwemmen beperkt.

al aan schoolzwemmen doen is het oordeel (iets) minder kritisch, met name als het schoolzwemmen in groep 5 plaatsvindt. Ook dan is echter nog steeds een kleine 40% tegen het landelijke herinvoeren van schoolzwemmen.

Hoe positief/negatief staat u tegenover elk van deze scenario's?

Figuur 3 - draagvlak schoolleiders in het reguliere onderwijs, scholen met versus zonder schoolzwemmen

3.5 Schoolzwemmen in het speciaal (basis)onderwijs

We zoomen kort in op schoolzwemmen in de context van het speciaal (basis)onderwijs

In het maatschappelijk debat rondom schoolzwemmen en in de Tweede Kamer wordt geen onderscheid gemaakt tussen het invoeren van schoolzwemmen in het reguliere onderwijs of in het speciaal (basis)onderwijs. Deels is dit terecht. De verwachte effecten voor bijvoorbeeld scholen zullen namelijk deels overeenkomen. Tegelijkertijd is het ook waarschijnlijk dat de extra ondersteuningsbehoeften van leerlingen in het speciaal (basis)onderwijs leiden tot extra uitdagingen, kosten en aandachtspunten. Dit vraagt daarmee ook om aparte afwegingen. In samenspraak met de ministeries van OCW en VWS is besloten in dit onderzoek bij de berekeningen hoofdzakelijk uit te gaan van de verwachte effecten van invoering van schoolzwemmen in het regulier onderwijs. Wel zijn bij het onderzoek naar draagvlak onder scholen en de juridische aandachtspunten wel zowel het reguliere onderwijs als het speciaal (basis)onderwijs meegenomen.

In dit subhoofdstuk schetsen we daarom kort de context van schoolzwemmen het speciaal (basis)onderwijs. Hierbij zoomen we in op de huidige inzet van schoolzwemmen in het s(b)o, de uitdagingen voor schoolzwemmen in deze context en de aandachtspunten vanuit dit onderzoek voor de eventuele invoering van schoolzwemmen in het s(b)o.

In het speciaal (basis)onderwijs wordt schoolzwemmen relatief vaak aangeboden

Uit onderzoek van het Mulier Instituut (2019) blijkt dat scholen in het speciaal (basis)onderwijs relatief vaak schoolzwemmen aanbieden en dat het aantal weken schoolzwemmen ook hoger ligt dan in het reguliere basisonderwijs. Zo bood circa 31% van de scholen in het reguliere onderwijs schoolzwemmen ten opzichte van 38% in het speciaal basisonderwijs en zelfs 54% in het speciaal onderwijs. In het speciaal onderwijs gaf 95% van de scholen aan meer dan 30 weken zwemonderwijs aan te bieden versus 57% van de scholen in het reguliere onderwijs.²¹

De redenen die worden genoemd voor de relatief hoge inzet van schoolzwemmen in het speciaal (basis)onderwijs zijn met name dat het particuliere zwemaanbod niet aansluit op de behoeften van leerlingen in het speciaal (basis)onderwijs. Dit lijkt met name het geval voor cluster 3 scholen van het speciaal onderwijs, waar kinderen met een lichamelijke en verstandelijke beperking naar school gaan. Er is op dit moment geen inzicht in eventuele verschillen in het type zwemles tussen de verschillende type scholen.

Schoolzwemmen in het speciaal (basis)onderwijs kent extra uitdagingen en aandachtspunten

In verschillende gesprekken met een school voor speciaal onderwijs, een zwembad en de PO-raad bespraken we schoolzwemmen in de context van het speciaal (basis)onderwijs. Ook is de enquête over draagvlak onder schoolleiders door 63 schoolleiders uit het s(b)o ingevuld. Zo kregen we inzicht in enkele van de belangrijkste uitdagingen en aandachtspunten. Hierbij wijzen respondenten op:

- ▶ *Ondersteuningsbehoeften van leerlingen in het s(b)o.* Leerlingen in het s(b)o hebben over het algemeen andere ondersteuningsbehoeften dan leerlingen in het reguliere onderwijs. Een deel van deze behoeften raakt aan schoolzwemmen. Zo kan het vanwege de motorische ontwikkeling of een zintuiglijke beperking extra belastend zijn voor leerlingen om te zwemmen. Daardoor gaat zwemmen mogelijk ten koste van meer (effectieve) onderwijstijd.
- ▶ *Extra ondersteuning:* Mede gezien de extra ondersteuningsbehoeften kan schoolzwemmen met een groep leerlingen uit het speciaal (basis)onderwijs betekenen dat er per groep meer

²¹ Schoolzwemmen in het special onderwijs. Kennisbank, 2019. [Link](#)

instructeurs en/of ondersteuners nodig zijn. Bijvoorbeeld vanwege extra hulp met omkleden, een kortere spanningsboog, de behoefte aan meer instructie of fysieke ondersteuning. Er is in dat geval meer inzet nodig vanuit scholen, zwemlesaanbieders en/of ouders.

- ▶ *Benodigde hulpmiddelen.* Voor leerlingen met fysieke en/of zintuiglijke beperkingen zijn mogelijk andere voorzieningen of hulpmiddelen nodig om (veilig) te kunnen zwemmen. Denk hierbij aan een zwembadlift of drijfhelpmiddelen. Niet alle zwembaden beschikken over dit soort voorzieningen waardoor s(b)o-scholen mogelijk een gemiddeld langere reistijd van en naar het zwembad hebben dan in het reguliere onderwijs. Ook is het mogelijk dat sommige s(b)o scholen binnen redelijke afstand geen geschikte zwemlocatie vinden.
- ▶ *Leerlingenvervoer.* Tot slot zijn leerlingen in het speciaal (basis)onderwijs veel vaker afhankelijk van leerlingenvervoer van en naar school. Waar reguliere scholen er nog voor zouden kunnen kiezen om het schoolzwemmen aan het einde van de lesdag te organiseren zodat ouders de leerlingen van het zwembad ophalen, is dat voor leerlingen met leerlingenvervoer logistiek gezien zeer lastig. Zij zijn immers gebonden aan de ophaaltijden en -locaties van de vervoerder.

Een landelijke herinvoering van schoolzwemmen vraagt om ruimte voor maatwerk in het s(b)o

Het percentage s(b)o-scholen dat schoolzwemmen organiseert wijst op een duidelijke behoefte aan zwemlessen en op dat het logistiek voor ten minste een aanzienlijk deel van de scholen lukt om schoolzwemmen te organiseren. Tegelijkertijd is het bij het landelijk invoeren van schoolzwemmen goed om bewust te zijn van de extra ondersteuningsbehoeften binnen het s(b)o en daarmee samenhangende (logistieke) uitdagingen. In de gesprekken wijst men dan ook op de benodigde ruimte voor maatwerk. Hiermee doelen zij op:

- ▶ De ruimte om bij het organiseren van het type schoolzwemmen aan te sluiten op de behoeften en mogelijkheden van de leerlingen;
- ▶ Flexibiliteit in de groep waarvoor schoolzwemmen wordt georganiseerd;
- ▶ En de ruimte in het beleid dat scholen waar geen passende voorziening in de buurt is kunnen worden vrijgesteld van de eventuele verplichting²² om zwemlessen te organiseren.

²² In het hoofdstuk 7 *Wettelijke en juridische effecten* gaan we dieper in op eventuele verplichtingen in het beleid rondom schoolzwemmen en wat dit zou betekenen voor het speciaal (basis)onderwijs. [Link](#)

/ 4 Effecten herinvoering schoolzwemmen op ouders/verzorgers

Op dit moment organiseren de meeste ouders in Nederland zelf zwemles voor hun kind(eren). Hiervoor maken zij gebruik van het zwemaanbod bij hun in de buurt, bijvoorbeeld in de vorm van wekelijkse zwemlessen in het plaatselijke zwembad. Ouders brengen en halen zelf hun kinderen, zitten geregeld langs de kant tijdens de lessen en betalen de zwemlesaanbieder uit eigen zak. Een deel van de ouders bekostigt de zwemlessen met behulp van een subsidie, bijvoorbeeld vanuit het Jeugdfonds Sport & Cultuur of brengt de kinderen naar een zwemles die wordt bekostigd via de gemeente. De invoering van schoolzwemmen heeft dan ook grote impact op ouders.

In dit hoofdstuk gaan we nader in op de impact voor ouders. Hiervoor staan we stil bij het verwachte effect van de scenario's op de afname van particuliere zwemlessen en de bijbehorende kosten- en tijdsbesparing. Tot slot beschrijven we de mogelijke inzet van ouders bij schoolzwemmen.

4.1 Verwachte afname gebruik van particulier zwemonderwijs

Om in beeld te brengen wat het te verwachten effect van de scenario's is op de keuzes die ouders maken rondom particuliere zwemlessen werkten we met een vignetstudie. Hierin legden we ouders steeds twee scenario's voor. Zo onderzochten we op gestructureerde wijze hoe ouders in wisselende scenario's keuzes zouden maken, bijvoorbeeld over het op jonge leeftijd starten van zwemlessen of juist doorgaan met particuliere zwemles na het behalen van een A-diploma via schoolzwemmen. De uitkomsten hiervan moeten met voorzichtigheid geïnterpreteerd worden, maar geven wel voldoende aanleiding om enkele (neven)effecten en risico's hier te benoemen.

Op basis van de resultaten van de vignetstudie verwachten we in alle scenario's een afname van het gebruik van particulier zwemonderwijs. Echter zijn de verschillen tussen de scenario's niet groot. In **scenario 1**, waarbij alle leerlingen in groep 2 schoolzwemles ontvangen, verwacht bijna 43 procent van de ouders geen gebruik meer te maken van particuliere zwemles (diploma A).²³ In **scenario 2**, waarbij alle leerlingen in groep 5 schoolzwemles ontvangen, is dat 39 procent van de ouders.

Leerlingen krijgen in scenario 2 pas in groep 5 zwemles en zijn dus op een latere leeftijd zwemveilig. Onze verwachting was dan ook een minder grote gedragsverandering in scenario 2 dan in scenario 1. Op basis van de resultaten lijkt het ouders in hun afweging rond schoolzwemles en particuliere zwemles echter minder uit te maken dan verwacht op welk moment kinderen zwemles krijgen: bijna evenveel ouders kiezen in scenario 1 niet meer voor particuliere zwemles (diploma A) als in scenario 2. Bij **scenario 4 en 5** zien we een afname in het gebruik van particulier zwemonderwijs van respectievelijk 37 procent en 32 procent. Voor **scenario 6** is dat 26 procent, de kleinste gedragsverandering.

²³ Het gaat hierbij specifiek om de afname bij ouders wiens kind in de huidige situatie particuliere zwemles volgt.

Aan ouders is ook gevraagd of de scenario's schoolzwemmen van invloed zijn op het afnemen van particuliere zwemlessen voor diploma B en C. In **scenario 1, 2 en 3** krijgen alle kinderen schoolzwemmen. Kinderen die al zwemdiploma A hebben, kunnen dus door met een hoger diploma. Dat zou voor ouders aanleiding kunnen zijn om minder particuliere zwemles voor een hoger diploma af te nemen. Op basis van de vignetstudie zien we dat ook terug. Tussen de 8 procent en 21 procent van de ouders van kinderen met een zwemdiploma B of C zou geen particuliere zwemles voor die diploma's meer afnemen. Bij scenario 2 is dat 21 procent, waarschijnlijk omdat hun kinderen in groep 5 dan door kunnen voor zwemdiploma B of C. Echter, zien we bij **scenario 4 en 5** ook een afname van particuliere zwemles voor diploma B en C (29 en 19 procent respectievelijk). Dat is minder goed te verklaren, omdat in die scenario's alleen de kinderen zonder A-diploma gebruik kunnen maken van schoolzwemmen. Het schoolzwemmen is daarmee geen substituut. Uitgaande van deze resultaten in de vignetstudie, betekent een keuze voor de scenario's 4 en 5 waarschijnlijk een afname van het aandeel kinderen dat een zwemdiploma B en C heeft. In **scenario 6** zou 11 procent van de ouders minder vaak particuliere zwemles voor diploma B en C afnemen. In de besparing van de kosten in tijd en geld rekenen we alleen de besparing voor diploma A mee.

4.2 Besparing kosten particuliere zwemles

De afname van particuliere zwemlessen door de invoering van schoolzwemmen levert een kostenbesparing op voor ouders. Zij hoeven immers niet zelf meer (direct) te betalen voor de zwemlessen. In plaats daarvan komen de kosten bij de rijksoverheid te liggen. Uit de interviews blijkt dat een zwemles via schoolzwemmen per kind minder kost dan een particuliere zwemles. Dat komt voort uit de schaalvoordelen die te behalen zijn door zwemlessen op grote schaal via scholen of gemeenten te organiseren. Waar we in de berekeningen uitgaan van een gemiddelde prijs van 15 euro per kind voor een uur particuliere zwemles, gaan we uit van een gemiddelde prijs van 12 euro per kind voor een uur zwemles via schoolzwemmen.

Naast de directe kosten voor de zwemles besparen ouders ook op mogelijke reiskosten. Een deel van de ouders brengt hun kind immers met de auto naar zwemles, waarvoor zij benzinekosten betalen. Een deel van de ouders komt met het OV. De kosten voor vervoer van en naar de zwemles komen bij de meeste scenario's van schoolzwemmen bij de school of gemeente te liggen. De gemiddelde afstand tot een openbaar zwembad is 3,8 kilometer.²⁴ In Fryslân en Flevoland is de gemiddelde afstand groter (8,0 kilometer) dan in een stedelijke regio als Haaglanden (1,8 kilometer). We nemen aan dat de helft van de ouders hun kind met de auto naar particuliere zwemles brengt, met een gemiddelde afstand van 6 kilometer tussen woning en zwembad. Rekenend met een kilometervergoeding van 23 eurocent komt dat uit op ongeveer 3 euro per kind per zwemles. Voor de helft van de ouders die hun kind lopend of fietsend naar zwemles brengen, zijn er geen reiskosten.

De besparing voor ouders op de kosten van particuliere zwemles hangt af van het scenario. De verwachte gedragsverandering van ouders verschilt immers per scenario. Op basis van de gedragsverandering van ouders hebben we per scenario berekend hoeveel minder particuliere zwemles voor zwemdiploma A afgenomen wordt. Voor scenario 1 gaat het percentage kinderen dat via particuliere zwemles een zwemdiploma A haalt bijvoorbeeld van 87% naar 50%.²⁵ Dat is te

²⁴ Mulier Instituut (2023). Sportaccommodaties in Nederland 2023.

²⁵ Redenen die ouders in de vignetstudie aangeven om naast schoolzwemmen in groep 2 toch particuliere zwemles voor het A-diploma af te nemen zijn onder andere de wens om op 4-jarige leeftijd te starten met zwemles en de verwachting meer uren zwemles nodig te hebben dan via school wordt geboden.

vertalen naar een afname in aantal particuliere zwemlessen, om die vervolgens te vermenigvuldigen met de (les en reis)kosten per zwemles. Daarmee komen we uit op een kostenbesparing op particuliere zwemles van 58 miljoen euro in **scenario 1** en 54 miljoen euro in **scenario 2**. De kostenbesparing in **scenario 4** ligt op 50 miljoen euro. De kostenbesparing in **scenario 5 en 6** is het laagst, met 44 en 42 miljoen euro respectievelijk. Hierin rekenen we alleen de gedragsverandering met betrekking tot particuliere zwemles voor zwemdiploma A mee. De besparing in kosten vallen hoger uit als ook de gedragsverandering voor particuliere zwemles voor diploma B en C wordt meegerekend.

4.3 Besparing tijd op particuliere zwemles

Naast de besparing op de kosten van particuliere zwemles, zijn ouders ook minder tijd kwijt aan zwemlessen bij de herinvoering van schoolzwemmen. Ouders hoeven hun kind immers niet zelf meer te begeleiden naar de zwemles. Deze verantwoordelijkheid komt in scenario's 1 t/m 4 bij de school te liggen. Bij scenario's 5 en 6 verwachten we dat ouders hun kind wel zelf naar de zwemles moeten begeleiden.

In **scenario 1** besparen de ouders 6,4 miljoen uren, in **scenario 2** zijn dat 6,0 miljoen uren. In **scenario 3** ligt de tijdbesparing tussen die van scenario 1 en 2 in. Bij **scenario 4** gaat het om 5,5 miljoen uren, bij **scenario 5** om 4,9 miljoen uren en bij **scenario 6** om 4,6 miljoen uren. Hierbij is alleen gerekend met de gedragsverandering van ouders wat betreft particuliere zwemles voor diploma A.

4.4 Tijdsinzet van ouders bij schoolzwemmen

Bij schoolzwemmen binnen onderwijstijd zal er ook een rol voor ouders zijn weggelegd

Hoewel in de scenario's de school of gemeente het schoolzwemmen samen met de zwemlesaanbieders organiseert en begeleidt, zal er ook na de invoering van schoolzwemmen vaak nog een rol voor ouders zijn weggelegd. Dit geldt voor de scenario's waarbij zwemles of een zwemactiviteit plaatsvindt binnen onderwijstijd (**alle scenario's behalve scenario 5**). Denk hierbij aan de ouders die nodig zijn voor de extra ondersteuning van leerkrachten, bijvoorbeeld voor toezicht tijdens de reis van en naar het zwembad en eventueel toezicht of hulp bij het omkleden en tijdens de zwemles.

Daarbij gaan we in de scenario's met schoolzwemmen binnen onderwijstijd uit van vervoer via school voor zowel de heen- als de terugweg. In werkelijkheid weten we dat zwemlessen ook helemaal aan het einde of begin van de lesdag plaats kunnen vinden. Zo kan badwater zo efficiënt mogelijk gebruikt worden (door vroeg te starten of tot laat door te gaan). In dat geval kiest een school er soms voor om ouders zelf hun kinderen van het zwembad op te laten halen of hen juist daarheen te brengen. Het kan dus zijn dat een deel van de ouders toch enige reistijd nodig heeft voor schoolzwemmen, ook al vindt de les zelf binnen onderwijstijd plaats.

Bij schoolzwemmen buiten onderwijstijd organiseren ouders zelf het vervoer en het omkleden

In scenario's 5 en 6 volgen kinderen zonder A-diploma zwemlessen buiten onderwijstijd.²⁶ Het is dan niet aannemelijk dat ouders een rol spelen bij de zwemles zelf, zoals dat bij schoolzwemmen onder onderwijstijd wel het geval is. Wel zullen zij in scenario's 5 en 6, net als bij de particuliere zwemlessen van nu, doorgaans zelf moeten zorgen voor vervoer en het omkleden van kinderen. De tijd die zij hieraan kwijt zijn, is vergelijkbaar met de tijd die ouders nu besteden aan particuliere zwemlessen voor het A-diploma. Het verschil met de huidige situatie is echter dat bij een vangnet buiten onderwijstijd (scenario 5) en deelname aan lokaal zwemaanbod (scenario 6), ook het aandeel kinderen dat nu geen A-diploma heeft, zwemlessen gaat volgen. Ouders van kinderen zonder A-diploma zullen tijd kwijt zijn aan vervoer en omkleden die zij in de huidige situatie niet aan zwemlessen besteden. Voor deze groep ouders betekent de invoering van scenario 5 dus een grotere tijdsinvestering ten opzichte van de huidige situatie in plaats van een tijdsbesparing.

Al met al is de tijdsinzet van ouders voor schoolzwemmen aanzienlijk kleiner dan de eerder beschreven bespaarde tijd op particuliere zwemles. In **scenario 1** gaat het om 1,6 miljoen uren benodigde tijdsinzet voor ondersteuning bij schoolzwemmen. In **scenario 2** is het 1,3 miljoen uur. Bij **scenario 3** geldt een bandbreedte tussen 1,3 en 1,6 miljoen uur, afhankelijk van de gekozen groep. Bij **scenario 4** gaat slechts een deel van de leerlingen schoolzwemmen (het aandeel zonder A-diploma) en komt de tijdsinzet van ouders uit op 0,8 miljoen uur. Voor **scenario 5** geldt zoals hierboven beschreven dat ouders van kinderen zonder A-diploma 0,6 miljoen uur besteden aan vervoer, omkleden en begeleiding bij de zwemlessen buiten onderwijstijd. Tot slot in **scenario 6** gaat het om 0,6 miljoen uur voor de combinatie van ondersteuning bij de zwemactiviteiten en tijd voor vervoer en begeleiding naar zwemlessen voor het aandeel kinderen zonder A-diploma.

²⁶ In scenario 6 bestaat het schoolzwemmen uit 1-6 zwemactiviteiten tijdens onderwijstijd en het begeleiden van kinderen zonder A-diploma naar het lokale zwemaanbod. Een deel van de kinderen zonder A-diploma zal dan zwemles buiten onderwijstijd volgen.

/ 5 Effecten herinvoering schoolzwemmen op zwemlesaanbieders & zwembadexploitanten

De volgende groep met belanghebbenden die we voor dit traject spraken, zijn de zwemlesaanbieders en zwembadexploitanten. Herinvoering van schoolzwemmen heeft impact op het aantal kinderen dat zwemlessen volgt en op de wijze en tijden waarin zij dat doen. Dit kan impact hebben op de inkomsten en kosten van zwembaden en zwemlesaanbieders, het aantal benodigde zweminstructeurs en hun contracten. In dit hoofdstuk werken we de impact nader uit.

Wachlijsten en piektijden

Wanneer ouders hun kinderen inschrijven voor zwemlessen, krijgen zij regelmatig te maken met wachlijsten. Bijvoorbeeld in de grote steden vanwege het grote aantal kinderen met maar een beperkt aantal zwembaden. Of in de meer plattelandsgebieden met slechts één zwembad voor meerdere gemeenten. Daar komt bij dat verreweg het grootste deel van de zwemlessen plaatsvindt na onderwijstijd of in het weekend, terwijl op dit soort piekmomenten ook bijvoorbeeld de zwemsportverenigingen graag gebruik zouden maken van het zwembad.

De vraag naar zwemlessen blijft de komende jaren naar verwachting onverminderd hoog. De combinatie van veel kinderen die zwemles willen, een beperkt aantal zwembaden en de drukte in de naschoolse uren maakt het idee van schoolzwemmen binnen onderwijstijd extra aantrekkelijk voor zwembadexploitanten, zwemlesaanbieders en andere betrokkenen. Zo wijzen respondenten op de voordelen van het organiseren van schoolzwemmen binnen onderwijstijd:

- Per dag kunnen meer groepen en mensen gebruikmaken van het zwembad. Dit levert voor de zwembadexploitanten extra inkomsten op en kan de wachlijsten voor zwemlessen terugdringen.
- Zweminstructeurs kunnen verspreid over de dag meerdere lessen geven of groepen begeleiden. Daardoor kunnen zij contracten met meer uur per week krijgen. Dit maakt het vak zweminstructeur mogelijk aantrekkelijker dan in de huidige situatie waarin het doorgaans parttime banen zijn met soms een beperkt aantal uur per dag. *Zie ook [Benodigde zweminstructeurs en opleidingskosten](#).*

5.1 Inkomsten en kosten voor zwemlesaanbieders en zwembad exploitanten

De inkomsten van zwemlesaanbieders veranderen op twee manieren bij invoering van schoolzwemmen. Enerzijds neemt het aantal lessen schoolzwemmen toe, waardoor de inkomsten stijgen. Hierbij houden we er rekening mee dat ongeveer 11 procent van de scholen ook nu al

diplomazwemmen aanbiedt.²⁷ Anderzijds neemt het aantal particuliere zwemlessen af, waardoor de inkomsten van zwemlesaanbieders dalen. Daarnaast nemen we aan dat de inkomsten per kind voor een particuliere zwemles hoger liggen dan de inkomsten per kind voor een zwemles via schoolzwemmen (zie ook [paragraaf 4.2](#)).

De mate waarin het aantal lessen schoolzwemmen toeneemt en het aantal particuliere zwemlessen afneemt, hangt af van het scenario. De afname in particuliere zwemlessen ligt tussen de 35 miljoen en 48 miljoen euro aan gemiste inkomsten. Door de toename van het aantal schoolzwemlessen zien zwemlesaanbieders hun inkomsten stijgen met 23 tot 92 miljoen euro. In scenario 4, 5 en 6 wegen de extra inkomsten uit schoolzwemmen niet op tegen de daling in inkomsten uit particuliere zwemles.

Het veranderende aantal zwemlessen heeft ook gevolgen voor de kosten voor zwemlesaanbieders, namelijk de personeelskosten en de kosten voor het badwater. Van deze laatste kostenpost is onbekend hoe deze kwantitatief zal veranderen. De personeelskosten kwantificeren we wel, op basis van de verandering in het benodigde aantal fte van zweminstructeurs. Om hoeveel fte het gaat is in de volgende paragraaf beschreven. Dat is omgezet naar eurobedragen op basis van het loon van zweminstructeurs. Zie het afwegingskader voor de cijfers.

De verandering in de inkomsten en kosten voor de exploitatie van zwembaden kon niet gekwantificeerd worden. Hierover zijn namelijk niet genoeg gegevens bekend. Wel verwachten we dat de kosten voor de exploitatie van zwembaden relatief minder sterk stijgen dan het aantal zwemlessen. Er is namelijk geen lineair verband tussen het aantal zwemlessen en de totale kosten voor het zwembad. Zo kan het verwarmen van het badwater efficiënter wanneer de bezetting van het zwembad beter verdeeld is over de dag. Vooral bij de scenario's waarin schoolzwemmen onder onderwijstijd plaatsvindt, zal dit schaalvoordelen opleveren.

5.2 Benodigde zweminstructeurs en opleidingskosten

Meer zwemlessen betekent meer benodigde zweminstructeurs. In de berekeningen maken we per scenario een inschatting van het aantal extra fte dat nodig is om alle zwemlessen te verzorgen. Aan de ene kant zijn dat de extra zwemlessen door het schoolzwemmen, maar aan de andere kant betekent het ook een afname van het aantal particuliere zwemlessen. Bij die afname in aantal particuliere zwemlessen is de gedragsreactie van ouders een belangrijk gegeven. Deze hebben we onderzocht middels de vignetstudie bij enkele scholen en zwembaden. Zie hiervoor [hoofdstuk 4](#).

Om van aantal extra zwemlessen (gerekend in klokuren) naar een aantal fte zwemlesinstructeurs te komen, hebben we gerekend met 2 instructeurs per schoolzwemklas, en een fulltime dienstverband van 1.760 werkbare uren per jaar. Dat zorgt voor een benodigd aantal fte van 234 tot 245 in **scenario's 1 tot en met 3**.²⁸ Het is goed om hierbij te realiseren dat 1 fte waarschijnlijk ingevuld wordt door meer dan 1 persoon. De zwemlessen zullen gegeven worden verspreid over het hele land.

²⁷ 26 procent van de scholen biedt schoolzwemmen aan of maakt gebruik van voorzieningen van de gemeente, waarvan 43 procent specifiek diplomazwemmen aanbiedt (Mulier, 2021). [Link](#)

²⁸ In 2020 waren er ongeveer 10.000 zweminstructeurs in Nederland. Gemiddeld hadden zwembaden 15 betaalde medewerkers in dienst met sport- en beweggerelateerde functie (Arbeidsmarktmonitor Sport en bewegen, 2020) en waren er 625 gemeentelijke zwembaden in Nederland (Database SportAanbod december 2020). Dat komt neer op ongeveer 10.000 zweminstructeurs. Echter is het goed voor te stellen dat door corona het aantal zweminstructeurs nu lager ligt.

In **scenario's 4 en 5** gaat slechts een deel van de leerlingen per klas naar schoolzwemmen (alleen de leerlingen zonder A-diploma). Dat maakt de situatie ingewikkelder. Het is voor te stellen dat leerlingen van verschillende scholen tegelijk zwemles krijgen om zo volle zwemklassen te krijgen. In gebieden met meer scholen zal dat makkelijker te organiseren zijn dan elders. Daarom gaan we bij deze scenario's ervan uit dat er relatief gezien meer zwemlesinstructeurs nodig zijn om de leerlingen te bedienen. We rekenen in deze scenario's met een grootte van een schoolzwemklas van tussen de 23 (grootte schoolzwemklas in scenario 1 tot en met 3) en 12 (grootte particuliere zwemklas) in, namelijk 17 leerlingen per schoolzwemklas. In totaal is er een toename van 83 fte in scenario 4 en 64 in scenario 5.

In **scenario 6** hebben we dezelfde uitgangspositie genomen als in scenario 4 en 5 (minder grote zwemklassen) en hebben we rekening gehouden met de benodigde fte voor de 1 tot 6 zwemmomenten (wél met volledige zwemklassen).

De toename in fte zweminstructeurs kan via twee wegen opgelost worden: huidige zweminstructeurs meer uren laten werken of meer zweminstructeurs opleiden. Van de zwembaden kregen we te horen dat het makkelijker is om fulltime contracten aan te bieden wanneer schoolzwemmen onder onderwijstijd wordt ingevoerd. Dat zijn uren waar op dit moment minder activiteit plaatsvindt in de zwembaden. Ook in de recente Arbeidsmarktmonitor sport en bewegen is benoemd dat in de sportbranche vaak sprake is van meerdere kleine aanstellingen.²⁹ Het is dus te verwachten dat een deel van de extra benodigde uren zwemles gegeven kan worden door bestaande zweminstructeurs, zeker in de scenario's waarbij zwemles gegeven wordt tijdens onderwijstijd (scenario's 1 t/m 4). We gaan daar in de berekeningen echter niet van uit waardoor we de kosten moeten zien als maximum.

In alle scenario's moeten meer zweminstructeurs opgeleid worden. In tijden van krapte op de arbeidsmarkt is de concurrentie om personeel hoog. Het is dus maar de vraag of het lukt om voldoende personeel te vinden. Laaghangend fruit kan zijn om gymleraren op te leiden als zweminstructeur. Het opleiden van nieuwe zweminstructeurs zal gepaard gaan met opleidingskosten. Een opleiding tot zweminstructeur kost ongeveer 2.100 euro.³⁰ Ook verwachten we niet dat 1 fte ingevuld gaat worden door 1 persoon, zoals eerder ook al is aangehaald. We gaan er daarom van uit dat 3 personen opgeleid moeten worden om 1 fte op te vullen, om tot een hoge inschatting van de kosten te komen. Voor **scenario 1 tot en met 3** betekent dat ongeveer 1,5 miljoen euro, voor **scenario 4, 5 en 6** ongeveer 0,3 tot 0,5 miljoen euro.

²⁹ Arbeidsmarktmonitor sport en bewegen 2024 (Mulier, 2024). [Link](#)

³⁰ ZWI – Zweminstructeur (NBZ). [Link](#)

/ 6 Maatschappelijke effecten

Zwemvaardigheid en zwemveiligheid zijn in een waterrijk land als Nederland een altijd aanwezig maatschappelijk vraagstuk. De jaarlijkse nieuwsberichten over verdrinkingen en de neerwaartse trend in het zwemdiplomabezit onder kinderen maken dit vraagstuk nog steeds actueel: hoe zorgen we er in dit land voor dat iedereen veilig in en rondom het water kan wonen, spelen of verblijven? De mogelijke effecten van schoolzwemmen zijn een onderdeel van deze bredere discussie over zwemveiligheid. In dit onderzoek is met verschillende betrokkenen stilgestaan bij de potentiële maatschappelijke effecten van de scenario's. Hierbij gaat het natuurlijk om het effect op de zwemvaardigheid maar ook over de effecten voor volksgezondheid, gelijke toegang tot (zwem)onderwijs, en de verantwoordelijkheidsverdeling tussen ouders, scholen en overheid.

Schoolzwemmen leidt niet per definitie tot meer zwemvaardigheid en -veiligheid

In eerste instantie is de verwachting dat wanneer schoolzwemmen wordt ingevoerd, en daarmee méér kinderen zwemles krijgen, de zwemvaardigheid onder de bevolking zal toenemen. In alle onderzochte scenario's halen er meer kinderen een A-diploma. Daarmee dragen de scenario's op het eerste gezicht bij aan de zwemvaardigheid van kinderen in Nederland. Er zijn twee belangrijke kanttekeningen te plaatsen die ervoor zorgen dat we deze conclusie niet te snel mogen trekken.

Ten eerste wordt in de scenario's uitgegaan van zwemonderwijs dat leidt tot (minimaal) zwemdiploma A. Hoewel het in scenario 1, 2 en 3 ook mogelijk is dat kinderen tijdens schoolzwemmen hun B- of C-diploma halen is het behalen van het A-diploma het uitgangspunt. Daarnaast is het ook de vraag hoeveel kinderen in de eerste scenario's in de 51 klokuren die staan voor schoolzwemmen hun B- of C-diploma kunnen halen. De Nationale Raad voor Zwemveiligheid (NRZ) beschouwt het complete zwem-ABC als de Nationale Norm Zwemveiligheid. Het B- en C-diploma zijn dus belangrijk voor kinderen om zwemvaardig te worden. Pas na het C-diploma beheers je vaardigheden om veilig in een zwembad met attracties en in open water te zwemmen.³¹ Driekwart van de accidentele verdrinkingen vindt plaats in open water³², dat onderstreept het belang van zwemonderwijs tot en met het C-diploma. Dit is een eerste reden dat niet zomaar kan worden aangenomen dat meer A-diploma's leiden tot grotere zwemveiligheid en minder verdrinkingen.

Ten tweede is het van belang dat kinderen hun zwemvaardigheid onderhouden. Een kind dat zijn A-diploma haalt via schoolzwemmen in groep 2 of 5, maar daarna niet blijft zwemmen, zal minder zwemvaardig zijn dan een kind dat blijft zwemmen. Vooral scenario 6 draagt bij aan het onderhouden van zwemvaardigheid omdat in dit scenario een groep kinderen met diploma's, zwemactiviteiten zal volgen in één van de bovenbouwgroepen.

Een mogelijk onbedoeld neveneffect is dat minder kinderen ook het B- en C-diploma halen

Het is te verwachten dat schoolzwemmen zal leiden tot een groter aantal kinderen dat zwemdiploma A haalt. Zoals hierboven beschreven is zwemveiligheid daarnaast ook afhankelijk van het aantal kinderen dat daarnaast ook nog het B- en C-diploma haalt én is de leeftijd waarop kinderen leren zwemmen een belangrijke factor. In dit onderzoek is de verwachte gedragsverandering van ouders onderzocht in de verschillende scenario's. De uitkomsten hiervan moeten met voorzichtigheid

³¹ Nationale Raad Zwemveiligheid. [Link](#)

³² 98 inwoners verdronken in 2023 (CBS, 2024). [Link](#)

geïnterpreteerd worden, maar geven wel voldoende aanleiding om enkele neveneffecten en risico's hier te benoemen.

Onder ouders is er veel draagvlak voor het invoeren van schoolzwemmen in de oude stijl. Niet zo verrassend, want voor ouders scheelt het tijd en geld als kinderen onder onderwijstijd leren zwemmen. Nu bestaat het risico dat voor ouders de tijds- en kostenbesparing dermate zwaar weegt dat zij (in scenario 2) bereid zijn om te wachten tot kinderen in groep 5 schoolzwemmen krijgen. De Nationale Raad voor Zwemveiligheid raadt aan om te beginnen met het A-diploma op 4- of 5-jarige leeftijd. Als ouders wachten tot hun kind schoolzwemmen krijgt kan dat, zeker in scenario 2, tot gevolg hebben dat veel kinderen pas veel later zwemvaardig worden.

Een tweede risico is dat ouders minder vaak besluiten om kinderen in te schrijven voor particuliere zwemles voor de zwemdiploma's B en C in aanvulling op het schoolzwemmen. In dat geval zal, bij een gelijkblijvende kwaliteit van de zwemlessen³³, de zwemvaardigheid landelijk afnemen in plaats van toenemen na invoering van schoolzwemmen. Het effect van schoolzwemmen op zwemvaardigheid hangt dus sterk af van de keuzes die ouders maken met betrekking tot particuliere zwemlessen. Om die keuzes, en daarmee het effect op zwemvaardigheid, te onderzoeken, namen we een vignetstudie af onder ouders. Zie voor een beschrijving van de methode [hoofdstuk 1](#) en voor het effect op particuliere zwemlessen [hoofdstuk 4](#).

Alle scenario's leiden tot meer gelijke toegang tot het zwemonderwijs

In scenario 1 tot en met 3 gaat de hele klas tegelijkertijd naar het zwembad, waarmee deze gelijke toegang ook heel zichtbaar is. In scenario 4, 5 en 6 krijgen kinderen zonder diploma een aanbod om gratis particuliere zwemles te volgen. Daarmee dragen ook deze scenario's bij aan gelijke toegang tot het zwemonderwijs.

Scenario 4 kan de ongelijkheid in het onderwijs vergroten

Dit scenario draagt weliswaar bij aan gelijke toegang tot het zwemonderwijs, maar heeft volgens respondenten vanuit het onderwijs en gemeenten ook een nadeel: de kinderen die tijdens onderwijstijd schoolzwemmen missen daardoor een deel van de les ten opzichte van hun klasgenoten die niet schoolzwemmen. Dit brengt een risico op meer ongelijkheid op het gebied van schoolprestaties en beheersing van basisvaardigheden met zich mee.

³³ We gaan er in dit onderzoek van uit dat de particuliere zwemlessen en schoolzwemlessen van vergelijkbaar niveau zijn. Uit de gesprekken met enkele gemeenten die momenteel schoolzwemmen aanbieden, een zwembad met particuliere zwemles en schoolzwemmen en zwemlesaanbieders blijkt dat de zwemlessen doorgaans door dezelfde partijen worden aangeboden, in vergelijkbare groepen en met hetzelfde aantal instructeurs. Bij schoolzwemmen is daarnaast de leerkracht of een andere medewerker van de school aanwezig voor toezicht. Er is daarom geen reden om aan te nemen dat de kwaliteit van lessen onderling verschilt.

/ 7 Wettelijke en juridische effecten

In dit onderzoek zijn de juridische effecten en aandachtspunten op hoofdlijnen in beeld gebracht. Binnen de scenario's zijn verschillende aandachtspunten waar rekening mee moet worden gehouden of die verder uitgezocht moeten worden. In dit hoofdstuk beschrijven we de verschillende aandachtspunten, gekoppeld aan de scenario's waarbij deze aan de orde zijn.

Verankering van schoolzwemmen in de wet

Om schoolzwemmen verplicht te maken voor reguliere basisscholen, zoals in scenario's 1 t/m 3, moet dit waarschijnlijk worden verankerd in de Wet op het Primair Onderwijs (WPO). In dat geval moet ook worden onderzocht of de formulering in de kerndoelen voldoende basis biedt voor het verplicht stellen van schoolzwemmen.

Een apart aandachtspunt bij het verplicht stellen van schoolzwemmen is het effect voor speciaal onderwijs en speciaal basisonderwijs. Scholen die speciaal onderwijs geven vallen niet onder de WPO, maar onder de Wet op de expertisecentra. Bij invoering van schoolzwemmen zou onderzocht moeten worden of het wenselijk is om speciaal onderwijs uit te zonderen van de verplichting om schoolzwemmen te organiseren. Scholen voor speciaal basisonderwijs vallen onder dezelfde wet als scholen die regulier basisonderwijs aanbieden. Voor deze groep geldt eveneens dat onderzocht moet worden in hoeverre aanpassingen nodig zijn omdat kinderen op het speciaal basisonderwijs mogelijk niet op dezelfde manier aan schoolzwemmen deel kunnen nemen als kinderen in het regulier onderwijs.

Schoolzwemmen in relatie tot de vrijheid van onderwijs

Een verplichtstelling van schoolzwemmen kan op gespannen voet staan met de vrijheid van onderwijs (artikel 23 van de grondwet), omdat scholen zelf mogen bepalen hoe zij het onderwijs inrichten en organiseren, zolang zij maar voldoen aan de wettelijke eisen over wat er moet worden onderwezen. Onder andere voor religieuze scholen kan een spanning bestaan met hun eigen visie op dit onderwerp. Een verplichting kan dan ook alleen gepaard gaan met een goede argumentatie van de noodzaak van schoolzwemmen.

In scenario 1 en 2 worden scholen verplicht om schoolzwemmen aan te bieden in groep 2 of groep 5. Hierbij is het belangrijk om te onderzoeken of het vastleggen van de groep waarin schoolzwemmen wordt aangeboden niet in strijd is met de vrijheid van inrichting, zoals in artikel 23 van de grondwet is opgenomen. De groep waarin schoolzwemmen wordt aangeboden, maakt voor bovenstaande aandachtspunten niet uit.

Verplichte deelname van leerlingen

In scenario's 1 tot en met 4 is deelname van kinderen aan schoolzwemmen verplicht. Naast die hierboven genoemde punten, is een extra aandachtspunt hierbij dat deze verplichting op gespannen voet kan staan met het recht op de persoonlijke levenssfeer van ouders en kinderen. Dit recht wordt beschermd door het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. In 2017 heeft het Europees Hof in een uitspraak benadrukt dat EU-lidstaten een ruime beoordelingsvrijheid hebben bij het inrichten van onderwijsbeleid, wanneer het gaat om deze wet. De overheid mag bepaalde verplichtingen instellen zolang die gerechtvaardigd en proportioneel zijn.

Bevoegdheden van leerkrachten en zweminstructeurs

Een aandachtspunt bij alle scenario's waarbij schoolzwemmen tijdens onderwijstijd plaatsvindt, is de bevoegdheid van docenten. Wanneer schoolzwemmen wordt ingevoerd tijdens onderwijstijd, zoals in scenario's 1, 2, 3, en 4 moet onderzocht worden welke bevoegdheden nodig zijn, voor zowel zweminstructeurs als docenten die aanwezig zijn bij de zwemles.

Regels over onderwijstijd

Scholen moeten voldoen aan richtlijnen over het minimale aantal klokuren dat zij aan onderwijs besteden. Wanneer schoolzwemmen wordt aangeboden binnen de reguliere onderwijstijd, zoals in scenario's 1, 2, 3 en 4, kan dit invloed hebben op de verdeling van tijd over andere vakken of leiden tot aanpassingen in de planning van onderwijstijd. Hoe dat kan worden ingevuld moet nader worden onderzocht. In scenario 4, waarin slechts een deel van de leerlingen schoolzwemmen volgt, moet bovendien worden bekeken of het verantwoord en gerechtvaardigd is om voor een deel van de leerlingen de onderwijstijd anders in te vullen.

Accommodaties voor bewegingsonderwijs

Gemeenten zijn via de wet op primair onderwijs verplicht om accommodaties voor bewegingsonderwijs te faciliteren en financieren voor minimaal 90 minuten per week. In het geval dat schoolzwemmen een taak wordt voor scholen en dit binnen onderwijstijd gefaciliteerd wordt, als onderdeel van bewegingsonderwijs, moet onderzocht worden of dit dan ook tot aanvullende verplichtingen voor gemeenten leidt. Dit aandachtspunt speelt in scenario's 1, 2, 3, 4 en mogelijk ook in scenario 6.

Registratie van zwemdiploma's en gegevensuitwisseling

In scenario 5 en 6, waarbij de gemeente een rol heeft in de organisatie van schoolzwemmen, moeten scholen en gemeenten informatie over leerlingen met elkaar uitwisselen zodat de juiste kinderen zwemles aangeboden krijgen. Het gaat hier om persoonsgegevens, waarop het AVG-rechtelijk kader van toepassing is. Persoonsgegevens mogen enkel worden uitgewisseld als daar een passende rechtsgrond en een gerechtvaardigd doel voor is. Het gebruik van toestemming van ouders en kinderen is hiervoor, naar alle waarschijnlijkheid, geen bruikbare rechtsgrond. Om rechtsgeldig gebruik te maken voor de rechtsgrond toestemming, is het nodig dat de toestemming altijd vrijelijk kan worden gegeven of juist geweigerd, zonder enige vorm van druk. In dit geval is er sprake van een gezagsverhouding tussen school en kind en is het mogelijk dat kinderen of ouders enige vorm van druk ervaren. In dat geval zou de gegevensuitwisseling alleen mogelijk zijn, als daarvoor een wettelijke grondslag bestaat. Op dit moment bestaat die wettelijke grondslag niet, dus die zou dan moeten worden gecreëerd. Het is dan nog wel de vraag of de registratie van schooldiploma's en het delen van deze gegevens echt nodig is voor het doel, of dat dezelfde doelen ook kunnen worden bereikt op manieren die minder impact hebben op de privacy van de betrokkenen. Daarnaast moet worden onderzocht op welke manier scholen de registratie kunnen vormgeven.

/ 8 Samenvatting van de bevindingen

In dit onderzoek zijn zes scenario's voor de herinvoering van schoolzwemmen onderzocht. Hiervoor onderzochten we de impact van de scenario's op scholen, ouders/verzorgers, zwembadexploitanten en zwemlesaanbieders. Ook brachten we het draagvlak onder schoolleiders, de wettelijke en juridische effecten en de verwachte maatschappelijke effecten in kaart. Het ingevulde afwegingskader op de volgende pagina bevat het volledige overzicht van effecten voor alle zes de scenario's. Hierin staan verschillende kosten per scenario plus een beknopte weergave van de verwachte kwalitatieve effecten. Op deze pagina geven we eerst enkele samenvattende bevindingen.

De geraamde kosten voor de Rijksoverheid variëren van €38 miljoen tot €145 miljoen per jaar

Van de zes scenario's zijn de kosten voor de Rijksoverheid het hoogst voor schoolzwemmen 'oude stijl' (scenario's 1-3): geraamde kosten van 143 tot 145 miljoen euro per jaar. Daar staat een even grote of grotere besparing voor ouders/verzorgers tegenover. Schoolzwemmen als vindplaats (scenario 6) en een vangnet buiten onderwijstijd (scenario 5) zijn met respectievelijk 38 tot 52 miljoen euro per jaar en 40 miljoen euro per jaar het goedkoopst. Het vangnet binnen onderwijstijd (scenario 4) is geraamd op 64 miljoen euro per jaar.

Er is weinig tot geen draagvlak onder schoolleiders voor schoolzwemmen onder onderwijstijd

Bij alle scenario's tijdens onderwijstijd zijn schoolleiders overwegend negatief. Hierbij noemen schoolleiders met name de druk die al op scholen ligt. Er is bij scholen wel draagvlak voor schoolzwemmen als vangnet buiten onderwijstijd, georganiseerd door gemeenten (scenario 5).

De omzet van zwemlesaanbieders neemt alleen toe bij schoolzwemmen 'oude stijl'

Als gevolg van de toename in het totaal aantal kinderen dat zwemles volgt in de scenario's met schoolzwemmen 'oude stijl' neemt de omzet van zwemlesaanbieders hier naar verwachting toe. Bij een keuze voor schoolzwemmen als vangnet (scenario's 4 en 5) neemt de omzet echter af. Hetzelfde geldt voor schoolzwemmen als vindplaats (scenario 6). De verklaring hiervoor is de mogelijke ouderkeuze om minder vaak particuliere zwemles in te zetten in aanvulling op schoolzwemmen.

Herinvoering van schoolzwemmen kan onbedoeld leiden tot een afname in zwemvaardigheid

Alle zes de in dit onderzoek uitgewerkte scenario's leiden naar verwachting tot een groter aantal kinderen met basiszwemvaardigheid (diploma A) doordat heel de groep naar schoolzwemmen gaat (scenario's 1-3) of kinderen zonder A-diploma worden gesignaleerd (scenario's 4-6). Het is echter mogelijk dat de volledige zwemvaardigheid (diploma's A, B en C) onder kinderen afneemt als gevolg van de keuzes die ouders maken rondom particuliere zwemles in aanvulling op het schoolzwemmen

Op de volgende pagina vindt u het volledige afwegingskader.

	Uitwerking¹	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4	Scenario 5	Scenario 6
Impact scholen en leerlingen zonder schoolzwemmen	Impact op onderwijstijd voor andere vakken	111 uur per onderwijzer/klas per jaar	94 uur per onderwijzer/klas per jaar	94 à 111 uur per onderwijzer/klas per jaar	94 uur per onderwijzer/klas per jaar	0 uur per onderwijzer/klas per jaar	2 à 11 uur per onderwijzer/klas per jaar
	Kosten per klas voor zwemlessen en vervoer (via Rijksbijdrage)	€19.600 per klas per jaar	€19.400 per klas per jaar	€19.400 à €19.600 per klas per jaar	€8.700 per klas per jaar	€5.500 per klas per jaar (gemeenten)	€400 à €1.700 per klas per jaar
	Aanvullende uren per klas voor organisatie en registratie diploma's	8 uur per klas per jaar	8 uur per klas per jaar	8 uur per klas per jaar	17 uur per klas per jaar	5 uur per klas per jaar	Minstens 1 uur per klas per jaar
Draagvlak onderwijsveld	Draagvlak onder schoolleiders (regulier)	81% van de gevraagde schoolleiders negatief	76% van de gevraagde schoolleiders negatief	74% van de gevraagde schoolleiders negatief	84% van de gevraagde schoolleiders negatief	8% van de gevraagde schoolleiders negatief	40% van de gevraagde schoolleiders negatief
	Draagvlak onder schoolleiders (speciaal)	86% van de gevraagde schoolleiders negatief	68% van de gevraagde schoolleiders negatief	61% van de gevraagde schoolleiders negatief	73% van de gevraagde schoolleiders negatief	9% van de gevraagde schoolleiders negatief	40% van de gevraagde schoolleiders negatief
Impact ouders/verzorgers	Besparing kosten particuliere zwemles diploma A	€58 miljoen per jaar	€54 miljoen per jaar	€54 à 58 miljoen per jaar	€50 miljoen per jaar	€44 miljoen per jaar	€42 miljoen per jaar
	Besparing tijd particuliere zwemles diploma A	6,4 miljoen uren per jaar	6,0 miljoen uren per jaar	6,0 à 6,4 miljoen uren per jaar	5,5 miljoen uren per jaar	5,9 miljoen uren per jaar	4,6 miljoen uren per jaar
	Tijdsinzet van ouders bij schoolzwemmen	1,6 miljoen uren per jaar	1,3 miljoen uren per jaar	1,3 à 1,6 miljoen uren per jaar	0,8 miljoen uren per jaar	0,6 miljoen uren per jaar	0,6 miljoen uren per jaar
Rol voor gemeenten	Kosten voor organisatie (grotendeels buiten scope, beperkt onderzocht)	Relatief klein	Relatief klein	Relatief klein	Relatief klein	Relatief groot	Relatief groot
Financiële gevolgen per actor	<i>Rijksoverheid:</i> Totale kosten zwemlessen en vervoer	€145 miljoen per jaar	€143 miljoen per jaar	€143 à €145 miljoen per jaar	€64 miljoen per jaar	€40 miljoen per jaar	€38 à €52 miljoen per jaar
	<i>Zwemlesaanbieders:</i> Netto verandering inkomsten zwemles	€52 miljoen per jaar	€56 miljoen per jaar	€52 à €56 miljoen per jaar	-€4 miljoen per jaar	-€6 miljoen per jaar	-€10 miljoen per jaar
	<i>Zwembadexploitanten:</i> Netto verandering inkomsten exploitatie	Mogelijk positief	Mogelijk positief	Mogelijk positief	Mogelijk negatief	Mogelijk negatief	Mogelijk negatief
Arbeidsmarkt	Netto toename in fte zweminstructeurs	234 voltijd badmeesters per jaar	245 voltijd badmeesters per jaar	234 à 245 voltijd badmeesters per jaar	83 voltijd badmeesters per jaar	64 voltijd badmeesters per jaar	40 voltijd badmeesters per jaar
	Opleidingskosten	€1,47 miljoen	€1,54 miljoen	€1,47 à €1,54 miljoen	€0,52 miljoen	€0,41 miljoen	€0,25 miljoen
Maatschappelijke opbrengsten	Impact op zwemvaardigheid	Niet eenduidig	Niet eenduidig	Niet eenduidig	Niet eenduidig	Niet eenduidig	Zwemvaardigheid neemt toe
	Impact op aantal verdrinkingen	Niet eenduidig	Niet eenduidig	Niet eenduidig	Niet eenduidig	Niet eenduidig	Niet eenduidig
	Impact op volksgezondheid, beweging	Niet eenduidig	Niet eenduidig	Niet eenduidig	Niet eenduidig	Niet eenduidig	Niet eenduidig
	Impact gelijke toegang tot zwemonderwijs	Meer gelijke toegang	Meer gelijke toegang	Meer gelijke toegang	Meer gelijke toegang zwemonderwijs; minder gelijke onderwijskansen	Meer gelijke toegang	Meer gelijke toegang
Toezicht en aansprakelijkheid	Kwalitatieve beschrijving	Primair scholen, secundair zwemlesaanbieders	Primair scholen, secundair zwemlesaanbieders	Primair scholen, secundair zwemlesaanbieders	Primair scholen, secundair zwemlesaanbieders	Zwemlesaanbieders	Zwemactiviteiten: scholen zwemles na onderwijstijd: zwem-lesaanbieders
Wettelijke en juridische vereisten	Kwalitatieve beschrijving	Aanpassing WPO	Aanpassing WPO	Aanpassing WPO	Aanpassing WPO	Uitwisseling persoonsgegevens	Uitwisseling persoonsgegevens

³⁴: De kleuren in het afwegingskader geven weer hoe de scenario's zich ten opzichte van elkaar verhouden.

/ A Bijlage: uitwerking van parameters

Voor de berekeningen van de effecten van de verschillende scenario's maken we gebruik van parameters uit verschillende bronnen. In deze bijlage geven we daar een overzicht van. Allereerst geven we de parameters die niet verschillen tussen de scenario's.

Parameter	Waarde	Toelichting
<i>M.b.t. onderwijs</i>		
Aantal kinderen per cohort	170.000 kinderen	CBS Statline en DUO
Gemiddelde klasgrootte	23 kinderen	Rijksoverheid (link)
Tijdskosten voor het registreren van diploma's	1 uur	Op basis van interviews
<i>M.b.t. zwemles</i>		
Zwemlestijd	60 minuten	We rekenen met 60 minuten voor de eenvoud. Uit de enquête volgt dat iets vaker een zwemles 45 minuten duurt (41% 45 en 33% 60)
Leskosten per kind per zwemles particulier (60 min)	€15	Deskresearch (enkele websites van zwemlesaanbieders)
Leskosten per kind per zwemles schoolzwemmen (60 min)	€12	Aangenomen op 12 euro op basis van het vooronderzoek en interviews
Grootte van zwemlesklas particulier, gemiddeld aantal kinderen per zwemleraar	12 kinderen	Link en link . Vermoedelijk gaat het gemiddeld om 10 à 12 kinderen per zwemleraar
Aantal zweminstructeurs per klas bij schoolzwemmen	2 instructeurs	Op basis van interviews
Aantal lessen A-diploma	51 klokuren	Van der Werff, H., & Van Es, V. (2016). Zwemlesaanbod 2015. Mulier Instituut.
Aantal lessen B-diploma	16 klokuren	idem
Aantal lessen C-diploma	17 klokuren	Idem
<i>M.b.t. huidige situatie (school)zwemmen</i>		
Aandeel kinderen met A-diploma huidig	96%	Aandeel van 12- tot 16-jarigen (link)
Aandeel kinderen met B-diploma huidig	84%	idem
Aandeel kinderen met C-diploma huidig	37%	idem
Aandeel kinderen met zwemdiploma via schoolzwemmen huidig	9%	9% van kinderen haalt A-diploma via schoolzwemmen (link)
Aandeel kinderen met A-diploma via particuliere zwemles huidig	87%	som: aandeel kinderen met A-diploma huidig * (1-aandeel kinderen met zwemdiploma via schoolzwemmen huidig)
Aandeel kinderen met B-diploma via particuliere zwemles huidig	76%	som: aandeel kinderen met B-diploma huidig * (1-aandeel kinderen met zwemdiploma via schoolzwemmen huidig)

Aandeel kinderen met C-diploma via particuliere zwemles huidig	34%	som: aandeel kinderen met C-diploma huidig * (1-aandeel kinderen met zwemdiploma via schoolzwemmen huidig)
Aandeel scholen dat diplomazwemmen aanbiedt huidig	11%	som: aandeel scholen met schoolzwemmen of zwemmen via gemeente * aandeel daarvan dat diplomazwemmen aanbiedt (link)
Aantal zwemklassen schoolzwemmen huidig	826 klassen	som: aandeel scholen dat diplomazwemmen aanbiedt huidig * aantal kinderen per cohort/ gemiddelde klasgrootte
Aantal begeleidende ouders schoolzwemmen huidig	1 ouder	Op basis van interviews
<i>M.b.t. vervoer</i>		
Reistijd	15 minuten	Op basis van interviews enquête (mediaan 15)
Kosten per kind voor bus	€5	Zie uitleg hoofdtekst
Kosten per kind eigen vervoer	€3	Gemiddelde afstand tot openbaar zwembad van degenen die met eigen vervoer gaan is aangenomen op 6 km . $6 \text{ km} * 0,23 \text{ benzine per km} * 2 \text{ ritten (heen en terug)} = \text{ong. } 3$
Aandeel ouders dat kind met auto naar zwemles brengt	50%	Eigen inschatting
<i>M.b.t. arbeidsmarkt zweminstructeurs</i>		
Opleidingskosten zwemleraar	€2100	1.855 plus 250 examengeld, via NBZ (link)
Uurloon zwemleraar	€16	Indeed (link) en Werkzoeken.nl (link)
Arbeidskosten werkgever zwemleraar	€20,32	Via CBS (link): loonkosten bedragen gemiddeld 27% meer dan brutoloon per gewerkt uur
<i>Algemeen</i>		
Waarde van tijd	€21,05 en € 10,53	Zie vooronderzoek voor berekening, bandbreedte van 100% en 50% van de waarde
Werkbare uren in een jaar	1.720 uren	Link

Er zijn ook parameters die horen bij een specifiek scenario. Deze zijn gegeven in de eerstvolgende tabel. Voor scenario 3 is er geen kolom opgenomen, omdat scenario 1 en 2 dienen als de grenzen voor dit scenario. De daaropvolgende tabel geeft de waarde en berekeningswijze weer van de kwantitatieve onderdelen van het afwegingskader.

Parameter	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 4	Scenario 5	Scenario 6	Eenheid	Toelichting
Omkleedtijd	20	10	10	10	10	minuten	Op basis van enquête
Tijd per zwemles per kind	130	110	110	110	110	minuten	som: zwemlestijd + 2 * (reistijd + omkleedtijd)
Aantal uur organiseertijd per klas per jaar	8	8	16	4	0	uur per klas per jaar	Op basis van interviews
Aandeel kinderen dat schoolzwemmen krijgt	100%	100%	45%	39%	33%		Scenario 1 en 2: iedereen. Scenario 4 en 5: aandeel kinderen dat geen particuliere zwemles volgt voor A-diploma (zie verderop in tabel)
Aantal kinderen dat schoolzwemmen krijgt	170.000	170.000	76.000	66.000	57.000	kinderen	aantal kinderen per cohort * vorige fractie
Grootte van klas zwemles schoolzwemmen	23	23	17	17	17	kinderen	Standaard uitgaan van 23, maar bij scenario 4 en 5 van kleinere groepen. In die scenario's zal er sprake zijn van minder efficiënte indeling, omdat leerlingen van verschillende scholen bij elkaar gevoegd worden. 17 zit tussen 23 (volle schoolzwemklas scenario 1 en 2) en 12 (particuliere zwemlesklas) in
Aantal zwemklassen	7.400	7.400	4.500	3.900	3.400	klassen	aantal kinderen / grootte van klas schoolzwemmen
Aandeel kinderen dat met bus gaat	95%	90%	92,5%	0%	90%		Geschat o.b.v. informatie van scholen, en verwachte verschillen tussen groep 2 en groep 5. In scenario 5 is de zwemles buiten onderwijstijd, dus geen busvervoer
Reiskosten per kind	4,75	4,5	4,6	0	4,5	euro	kosten per kind voor bus * vorige regel
Aantal begeleidende leraren/ondersteuners vanuit school	1	1	1	0	1	leraren	Op basis van interviews
Aantal begeleidende ouders	2	1	1	0	1	ouders	Op basis van interviews
Verandering particuliere A-zwemles scenario	-0,42	-0,39	-0,37	-0,32	-0,26	kans	Op basis van vignetten

Aandeel kinderen met particuliere A-zwemles scenario	50%	53%	55%	59%	65%		aandeel kinderen met A-diploma via particuliere zwemles huidig * afname part. dipl. A volgens vignetten
Verandering aantal particuliere zwemlesuren	-3.220.000	-2.980.000	-2.770.000	-2.440.000	-2.310.000	klokuren per jaar	som: ((aandeel kinderen met a-diploma via particuliere zwemles huidig - aandeel kinderen met particuliere A-zwemles scenario) * aantal kinderen in cohort * aantal lessen A-diploma)
Verandering aantal schoolzwemlessen	335.000	335.000	187.000	157.000	131.000	schoolzwemlessen in uren per jaar	(aantal zwemklassen schoolzwemmen scenario - aantal zwemklassen schoolzwemmen huidig) * 51 klokuren

Post	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 4	Scenario 5	Scenario 6	Eenheid	Toelichting
Scholen/kinderen							
Verloren onderwijstijd (ook met omkleedtijd en reistijd)	111	94	94	0	2 à 11	uur per klas per jaar	(zwemlestijd + 2 * (reistijd + omkleedtijd)) * aantal zwemlessen / 60
Kosten van zwemlessen per klas	14.100	14.100	6.300	5.500	300 à 1.700	per klas per jaar	leskosten per kind * aantal zwemlessen * aantal kinderen in gemiddelde klas dat schoolzwemmen krijgt
Kosten voor reizen van en naar zwemles	5.600	5.300	2.400	0	100 à 500	per klas per jaar	reiskosten per kind * aantal zwemlessen * aantal kinderen in gemiddelde klas dat schoolzwemmen krijgt
Benodigde inzet voor organiseren van zwemlessen	8	8	16	4	6	uur per klas per jaar	Aanname , zie hoofdtekst
Tijdskosten voor het registreren van diploma's	0	0	1	1	1	uur per klas per jaar	tijdskosten voor het registreren diploma's
Ouders							
Besparing kosten particuliere zwemles dipl. A	58	54	50	44	42	miljoen euro's per jaar	(-verandering aantal particuliere zwemlessen) * (reiskosten + leskosten per kind per zwemles)
Besparing tijd op particuliere zwemles dipl. A	6,4	6,0	5,5	4,9	4,6	miljoen uren per jaar	(-verandering aantal particuliere zwemlessen) * tijd per zwemles per kind
Tijdsinzet van ouders bij schoolzwemmen	-1,6	-1,3	-0,8	-0,6	-0,6	miljoen uren per jaar	((aantal zwemklassen huidig * aantal begeleidende ouders huidig * tijd per zwemles huidig) - (aantal zwemklassen scenario * aantal begeleidende ouders scenario * tijd per zwemles scenario)) * aantal lessen per jaar
Zwemlesaanbieder							
Verandering in inkomsten door afname particuliere lessen	-48	-45	-42	-37	-35	miljoen euro's per jaar	verandering aantal particuliere zwemlessen * prijs particulier zwemlesuur
Verandering in inkomsten door toename schoolzwemlessen	92	92	35	29	23	miljoen euro's per jaar	(aantal kinderen dat schoolzwemmen krijgt scenario - aantal kinderen dat schoolzwemmen

Verandering in kosten door afname particuliere lessen	-5	-5	-5	-4	-4	miljoen euro's per jaar	krijgt huidig) * aantal lessen * prijs per schoolzwemles kosten werknemers: afname fte badmeesters door afname particuliere zwemles * arbeidskosten per uur * werkbare uren per jaar
Verandering in kosten door toename schoolzwemmen	14	14	8	6	5	miljoen euro's per jaar	kosten werknemers: toename fte badmeesters door toename schoolzwemles * arbeidskosten per uur * werkbare uren per jaar
Rijksoverheid							
Subsidie zwemleskosten	104	104	47	40	37 à 47	miljoen euro's per jaar	aantal kinderen dat schoolzwemt scenario * aantal lessen * (leskosten + reiskosten per kind)
Subsidie reiskosten	41	39	18	-	1 à 5		aantal kinderen dat schoolzwemt scenario * aantal lessen * (reiskosten per kind)
Arbeidsmarkt							
Toename fte zweminstructeurs door schoolzwemmen	390	390	217	183	152	fte per jaar	Verandering aantal schoolzwemlessen * aantal zwemleraren per klas / werkbare uren per jaar
Afname fte zweminstructeurs door afname particuliere zwemlessen	-156	-144	-134	-118	-112	fte per jaar	verschil in particuliere zwemlessen (klokuren) / klasgrootte / aantal werkbare uren in een jaar
Netto extra fte benodigd	234	245	83	64	40	fte per jaar	
Opleidingskosten (hoge schatting)	1,5	1,5	0,5	0,4	0,3	miljoen euro's	aantal extra fte zweminstructeurs * 3 personen per fte (hoge schatting) * opleidingskosten pp